NEMZETI

NAP-LOPÓ

Berecz András az életéről mesél

TILTOTT GYÜMÖLCS

A megfigyelt Hobo dossziéi

KULTUSZ

100 éve halt meg Jászai Mari

MAGAZIN
26/11
2026/27-es évad
XIV/3. szám

DECEMBERI MŰSORRAL ÉS PROGRAM-AJÁNLÓVAL

Vissza a tartalomjegyzékhez

NYITÓKÉP

Életmesék

Miért érdekes mások története? Milyen tanulsággal szolgál számunkra, ha valaki az életéről mesél? Nem önmagunkat látjuk bele a másikba, aki saját titkait osztja meg velünk? A jó színház tudja ezekre a kérdésekre a választ. Decemberben két ember életmeséit hallhatjuk a Nemzeti színpadáról.

Hobo felnyitotta a róla szóló ügynökjelentéseket tartalmazó 31 dossziét, és elmondja mindazt, amit azokban talált, dalaival pedig megidézi a kort, amelyről a *Titkosügynök* címűben ezt írta: „Toldi feladja János vitézt, / Bánk bánra les a vén Tiborc, / kritikus beköpi a színészt." *(Interjú a 7. oldaltól.)* Berecz Andrástól az estjein mások meséit hallhattuk – eddig. *Nap-lopó* című új előadásában ezúttal a saját életéről mesél: sorsfordító találkozásairól, újjászületéseiről, a hátracsapott kéz és a céltalan szemlélődés szükségességéről, utazásairól, műfajváltásairól. *(Összeállításunk a 12. oldaltól.)*

Száz éve halt meg Jászai Mari, akinek a neve mellé jól illik a legendás jelző. De mitől lesz valaki legendás, miből táplálkozik a személyt övező kultusz? Ennek titkát ismerhetjük meg Sirató Ildikó színháztörténész írásából. *(36. oldal.)*

Ha kíváncsiak, milyen a Nemzeti Színház „boxutcája", pillantsanak be Kutasi Erzsébet öltöztetővel a kulisszák mögé. *(32. oldal.)* Ha szeretnék megtudni, milyen is volt egy hajdan híres jellemszínész furcsa látomása, kiderül Krúdy Gyula novellájából. *(44. oldal.)* Ha pedig kedvük támad színházba jönni, tájékozódjanak kedvcsinálóinkból. *(Előadás-ajánlók a 20. oldaltól.)*

Várjuk Önöket a Nemzetibe, addig is jó olvasást.

Egy éve, 2025 decemberében avatta fel a Nemzeti Színház a Nagyszínpad új díszfüggönyét, amely a nemzeti összetartozás üzenetét közvetíti. Képünk az előkészületeket mutatja, amikor helyére került az előadások előtt ma már teljes pompájában látható alkotás. | fotó: Eöri Szabó Zsolt

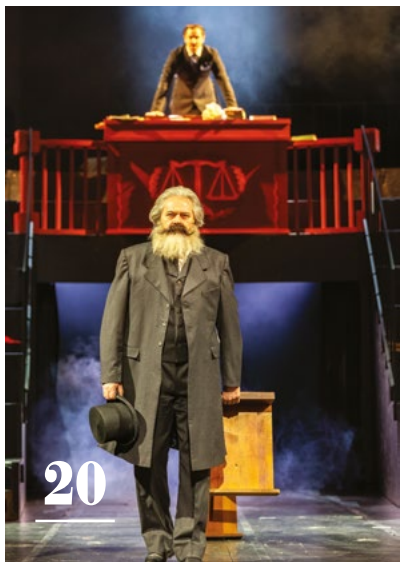

6
Tiltott gyümölcs

„A zenei és művészvilág tele van nyúlbélákkal, akik sohasem csináltak semmit, és most kinyílt a csipájuk. Mondják, hogy üldözték őket, de Nagy Ferón kívül senkitől nem kerültek elő betiltott művek. Ez a darab nem arról szól, hogy milyen vagyok, ám ami velem történt, dokumentálja azt a három évtizedet... *(Földes László Hobo)*

12
Nap-lopó

„A legszebb gyűjtés, amikor személyesen találkozom egy jól beszélő, jól mesélő emberrel. De nem is mindig mesélőktől gyűjtök. Gyűjteni nem csak híres mesélő embertől lehet, elég egyszerűen utazni és hallgatni a sok embert. Felkeresni a magyar nyelvterület peremét, ahol még hallani valami érdekeset…" *(Berecz András)*

32
Kulissza-díj

Mindössze három hónapja tudta, hogy van egyáltalán olyan foglalkozás, hogy színházi öltöztető, amikor huszonöt évvel ezelőtt ebben a munkakörben a Nemzeti Színház munkatársa lett Kutasi Erzsébet. A 2025/26-os évad Kulissza-díjasával a kulisszák mögött jártunk.

36
Jászai Mari 100

Az önerejére építő nő példája, Jászai Mari nem szép volt, de sugárzó. Ösztönös tehetség volt, de kezdettől önképzéssel fejlesztette tudását és képességeit. Nem formált sosem hétköznapi vagy értéktelen, érdektelen nőket – sem a színpadon, sem a civil életben. Ő volt a legtökéletesebb tragika...

NEMZETI magazin – a Nemzeti Színház ingyenes időszaki kiadványa • ISSN 3058-1206 • 2026. november • XIV. évfolyam 3. szám | Főszerkesztő: Kornya István • A szerkesztő munkatársa: Görömbölyi László • Fotó: Eöri Szabó Zsolt • Korrektúra: Lukácsy György | Kiadó: Nemzeti Színház Nonprofit Zrt. • Felelős kiadó: Vidnyánszky Attila vezérigazgató • Médiaajánlat: 30/508-4711 | Nyomdai előkészítés: Inform-Line Stúdió | Nyomás: HTS-ART Nyomda | Megjelenik pdf-formában, elérhető a színház honlapján | Lapzárta: 2026. november 25.

Címlapon:
Földes László Hobo

| fotó: Eöri Szabó Zsolt

Jegyvásárlás

Jegypénztár a Nemzeti Színházban
1095 Budapest, Bajor Gizi park 1.
telefon: +36 1 476-6868
e-mail:
jegypenztar@nemzetiszinhaz.hu

Nyitvatartás:
H–V: 10–18 óra, illetve az előadások kezdetéig.

www.nemzetiszinhaz.hu/jegyinformacio

PREMIER •
TILTOTT GYÜMÖLCS, AVAGY A 31 DOSSZIÉ
6 „Szelep vagyok az ország fenekén” – Földes László Hobo

PREMIER • NAP-LOPÓ
12 „Szinte tapintom a mese erejét” – Berecz András

ELŐADÁSA-JÁNLÓ
20 Marxtőkéje | Szívem királynője | Egy, kettő, három – Az ibolya | A Mester és Margarita | ~~Revizor~~ Ревизор | A mi kis városunk | Csíksomlyói passió | Fodrászné | Esthajnal | Az öngyilkos

KULISSZA-DÍJ
32 Boxutca a Nemzetiben - Kutasi Erzsébet

ÉVFORDULÓ • JÁSZAI MARI 100
36 Sirató Ildikó:
A legtökéletesebb tragika - Pletyka, legenda, kultusz

KÖNYV
42 Száznégy ember közös története

SZÍNHÁZNOVELLA
44 Krúdy Gyula: Árnyékból szőtt vendég

A MAGYAR NYELV NAPJA A NEMZETIBEN
47 Dalpremier és szónokverseny

49 PROGRAMAJÁNLÓ

51 VÁLTSON BÉRLETET

52 HAVI MŰSOR • DECEMBER

A Körhinta és az Egri csillagok című előadások támogatója a Nemzeti Kulturális Alap.

Nemzeti Kulturális Alap

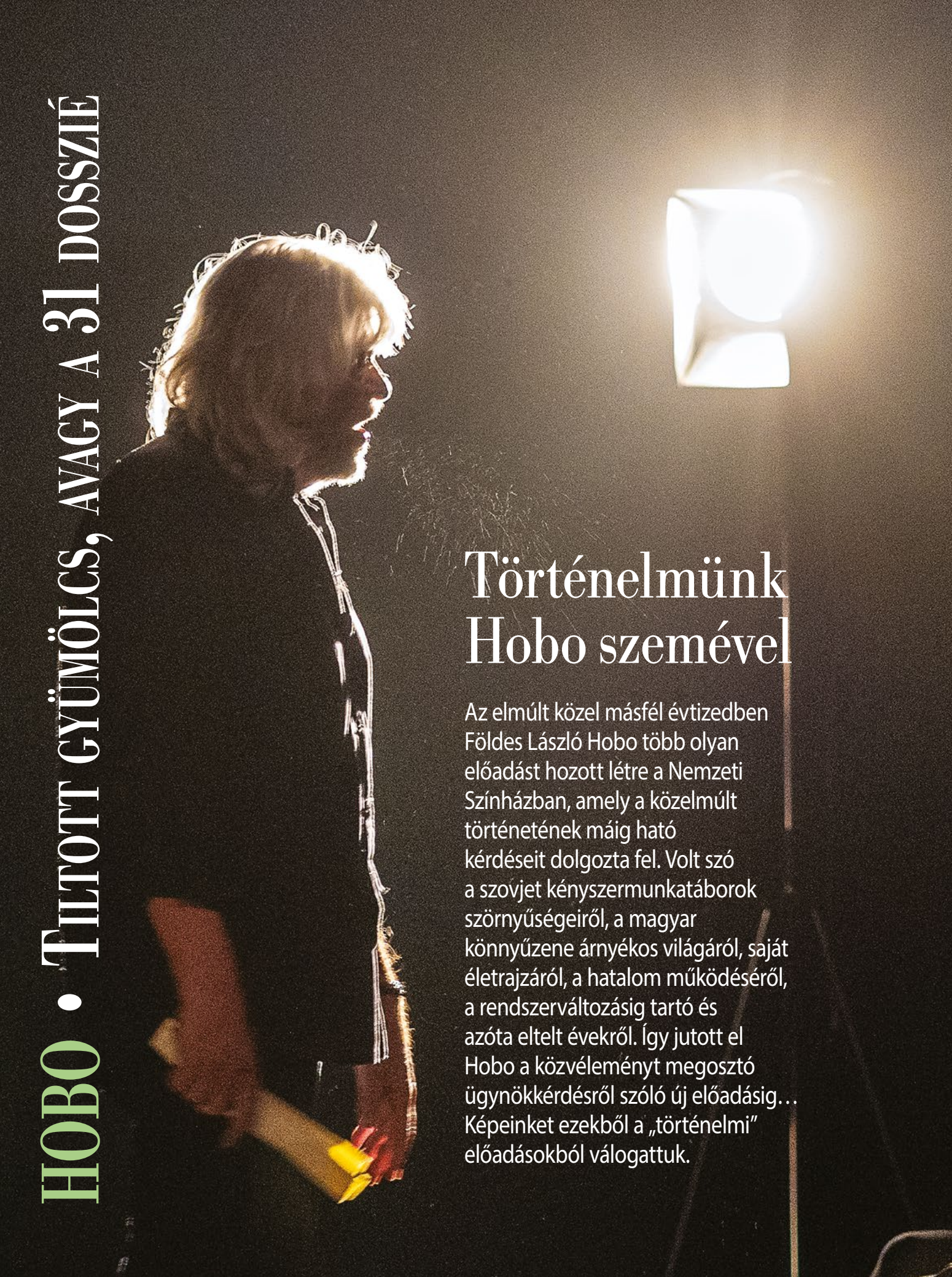

Történelmünk Hobo szemével

Az elmúlt közel másfél évtizedben Földes László Hobo több olyan előadást hozott létre a Nemzeti Színházban, amely a közelmúlt történetének máig ható kérdéseit dolgozta fel. Volt szó a szovjet kényszermunkatáborok szörnyűségeiről, a magyar könnyűzene árnyékos világáról, saját életrajzáról, a hatalom működéséről, a rendszerváltozásig tartó és azóta eltelt évekről. Így jutott el Hobo a közvéleményt megosztó ügynökkérdésről szóló új előadásig… Képeinket ezekből a „történelmi” előadásokból válogattuk.

„Szelep vagyok az ország fenekén”

Hobo a fellapozott ügynökaktáiról, a róla jelentőkről, megbocsátásról és szembenézésről

Elolvasta a róla szóló jelentéseket tartalmazó titkosszolgálati aktáit Földes László Hobo, és önálló estet készít belőle. A címe Tiltott gyümölcs, avagy a 31 dosszié. Különös aktualitást ad ennek, hogy nyitottaktak.hu címen a magyar kormány adatbázist tett nyilvánossá a kommunista államhatalommal együttműködő emberekről. Mit jelent megfigyelve lenni? Létezik-e igazságtétel? – ezekről is kérdeztük az előadására készülő Hobót.

Hét éve foglalkoztatja, hogy előadást készítsen az Önről szóló titkosszolgálati aktákból. Miért éppen most született meg a *31 dosszié*?

– Sok minden közbejött, a Covid, más ötletek, más bemutatók, lemezek. Mulatságos, hogy pont most jött el az ideje, amikor közzétették az ügynöklistát. Megalázva 164 ártatlan embert.

A magyar rock aranykorának szinte valamennyi szereplőjét ismerte. Mit tudott meg a jelentésekből, amit addig nem tudott?

– Sok mindenre nem emlékeztem, párnak el is tűnt az aktája. De volt, aki 1991-ben odajött hozzám és bocsánatot kért, amiért ártott nekem. Mivel szembe tudott nézni önmagával, sohasem fogom kiadni a nevét. Van olyan is, akiről megmondták, hogy róla még ma sem derülhet ki semmi. Gondolom azért, mert hivatásos volt. Volt, aki irodalmi ösztöndíjat kapott, hogy megfigyelje a közönséget, a Beatricét és bennünket. Hogy közelebb kerüljön hozzám, felajánlotta, hogy közösen írjunk könyvet a csövesekről és arról a korról. Ma is jelen van, írogat is olykor, de a nevét sohasem fogják kiadni.

Mennyire ismert magára abban a Hobóban, akit az állambiztonsági jelentések leírtak?

– Volt, aki azt írta rólam, hogy én vagyok a magyar rock legtehetségesebb költője. Azt hittem, meghalok a röhögéstől, amikor ezt olvastam. Nem tartottam és tartom magam költőnek, sem lázadónak. Az ember nem azért játszik bluest, mert az lázadás, hanem azért, mert szereti. A balhé csak akkor jön, ha tiltják.

Volt olyan ember, akiben az akták olvasása közben csalódott? Megváltoztatták a jelentések a régi kapcsolatait?

– Nem, mert a barátaim között nem volt besúgó, csak a rokonaim között, akivel rég nincs kapcsolatom. Most értettem meg, hogy ennek mi az oka.

Hogyan tesz különbséget a jelentők között? Számít, hogy valaki félelemből, zsarolásra vagy érdekből jelentett?

– El nem tudom képzelni, hogy Bódy Gábort mivel tudták beszervezni, de pár budapesti értelmiségi már a hatvanas évek végétől gyanús volt. Komoly lázadókat ismertem, Rajk Laci a barátom volt, Eörsi Pista is, Barcza Gyuri inkább disszidált.

Hé, Magyar Joe! (2018)

Őket keményen üldözték, vagy megfigyelték, de nem dőltek be. Ám Arató András dj pár éve bevallotta, hogy meggyőződésből tette. Aztán megcsókolta Gyurcsány Ferenc kezét.

A Hobo Blues Bandet megtűrték, más zenekarokat betiltottak. Mit jelentett a gyakorlatban ez a különbség? Hol húzódott a határ a tűrt és a tiltott között?

– Igazából csak a Kexről és a Syriusról gondolok ilyet. Őket kiüldözték, pedig jobbak voltak mindenkinél. A HBB-t megtűrték, én meg felismertem, hogy „szelep vagyok az ország fenekén". Minket csak tizenegy megyéből tiltottak ki, a Beatricét tizenkilencből, a P.Mobilt meg egyből sem. A zenekart csak kitiltották, a dalokat meg be. Szóval minket, mint a szocializmus alfelének szelét megtűrtek. Dehát akkor is jártak a szelek, meg ma is járnak, más módszer, de az illat ugyanaz.

Mit hozhat felszínre a mostani Nyitott Akták program? Megismerhetjük belőle a Kádár-rendszer valódi működését, vagy csak újabb neveket kapunk?

– Nem vagyok szakértő, csak egy 282 oldalon, alig-alig érintett valaki. Egyet tudok, hogy a gyűlölet tovább lángol és a közösségi médiában meg a sajtóban a nyilvánosság előtt régóta folyik valami hasonló.

Kik maradnak ki az ügynöklistákból azok közül, akik ugyanúgy kiszolgálták a rendszert? A magyar rockéletben kiknek volt valódi hatalmuk?

– Akik a zenét irányították, állásban voltak, nem kellett titkosítani őket. A rádió, a televízió, a hanglemezgyár és a sajtó összhangban voltak egymással és folyamatosan informálták egymást. Voltak nagy sikereik. A *Kopaszkutya* című film ugyan mehetett a mozikban, de a lemez nem jelent meg. De pár évre rá szerencsénk volt: a *Másik Magyarországot* a lemezgyár betiltotta, de Czippán György, a tévé akkori zenei szerkesztője klipet forgatott róla, amit le is adtak. Ekkor Erdős a szemembe mondta, hogy többé nem adnak ki velünk lemezt. De ez már az ő uralmuk legvégén volt.

József Attilától Jim Morrisonig sokféle sorsot vitt már színpadra. Mit tud elmondani a 31 dosszié a saját történetéről, amit maguk az akták nem? Dalszövegeket írt a P.Mobilnak és Vikidál Gyulát is helyettesítette énekesként. Később az Önről írt jelentéseit is olvasta, de azt mondta, ezekkel senkinek sem ártott. A régi személyes kapcsolatuk miatt ítéli meg őt másként, mint a többi besúgót?

– Olvastam, amiket Vikidál írt rólam, és egy rossz szó sem volt bennük. Korábban írtam, hogy az, ha valaki szembe tud

„A zenei és művészvilág tele van nyúlbélákkal, akik sohasem csináltak semmit, és most kinyílt a csipájuk. Mondják, hogy üldözték őket, de Nagy Ferón kívül senkitől nem kerültek elő betiltott művek. Ez a darab nem arról szól, hogy milyen vagyok, ám ami velem történt, dokumentálja azt a három évtizedet, amit civilként vagy előadóként túléltem.

nézni magával, nagy dolog. Vikidál ilyen – és ezért, valamint a tehetségéért tisztelem. A zenei és művészvilág tele van nyúlbélákkal, akik sohasem csináltak semmit, és most kinyílt a csipájuk. Mondják, hogy üldözték őket, de Nagy Ferón kívül senkitől nem kerültek elő betiltott művek. Ez a darab nem arról szól, hogy milyen vagyok, ám ami velem történt, dokumentálja azt a három évtizedet, amit civilként vagy előadóként túléltem. Nem akarom összehasonlítani a pályafutásomat másokéval, ami történt, megtörtént. Nagyon nehéz, és néha fájdalmas, de szép út volt, ám a közönség kitartó szeretete megvédett attól, hogy megalkudjak akár akkor, akár most. Úgy gondolom, azért jutottam el idáig, mert amit csináltam és csinálok, fontosabbnak tartottam magamnál. Nem kellett azon ötletelnem, hogyan hosszabbítsam meg a karrieremet. Vagy kiknek és mit játsszam, hogy sikerem legyen. Mivel az előadás élő zenével megy, a tizenhárom dal feloldhatja a szöveg súlyát, nem beszélve az egy-két gyalázatosan pofátlan epizódról. Gondolom, ezt el is várják tőlem. Vegyük komolyan, hogy nem vagyunk komolyak.

Lukácsy György

fotók: Eöri Szabó Zsolt

Földes László Hobo

Tiltott gyümölcs, avagy a 31 dosszié

Előadja: FÖLDES LÁSZLÓ HOBO

Közreműködik: RÁCZ JÓZSEF (ének), GYÖRGY ATTILA (basszusgitár), KISS ZOLTÁN (gitár), MÓRÉ ATTILA (dobok), NEMES ZOLTÁN (billentyűk)

Zeneszerzők: Póka Egon, Kiss Zoltán, Pengő Csaba // Ügyelő: Csasztvan András, Ködmen Krisztián // Súgó: Gróf Katalin

Rendezőasszisztens: Kernács Péter

mikor? hol?

PREMIER: december 4.
További előadás: december 16. – 19 óra
Gobbi Hilda Színpad

Ki-kicsoda?

Arató András (Budapest, 1953. január 15. –): magyar lemezlovas, DJ, műsorvezető, a hazai diszkókultúra egyik úttörője, aki az 1970-es évek közepétől vált ismertté, többek között a budapesti Metró Klubban és balatoni szórakozóhelyeken.

Bódy Gábor (Budapest, 1946. augusztus 30. – Budapest, 1985. október 24.): filmrendező, forgatókönyvíró, a magyar kísérleti filmművészet meghatározó alakja. Halálának körülményei mai napig vitatottak, a hivatalos megállapítás szerint önkezével vetett véget életének.

Czippán György (Inke, 1943. június 5. –): újságíró, szerkesztő, könyvkiadó, az Ifjúsági Magazin egykori főszerkesztő-helyettese.

Erdős Péter (Budapest, 1925. július 7. – Budapest, 1990. február 21.): újságíró, zenei menedzser, a Magyar Hanglemezgyártó Vállalat befolyásos vezetője, akit „popcézárként" emlegettek.

Nagy Feró (Letenye, 1946. január 14. –): rockénekes, dalszerző, színész, a Beatrice együttes frontembere.

Rajk László (Budapest, 1949. január 26. – Budapest, 2019. szeptember 11.): építész, díszlet- és látványtervező, a demokratikus ellenzék egykori tagja és politikus.

Vikidál Gyula (Budapest, 1948. január 25. –): rockénekes, színész, a P. Mobil és a Dinamit egykori énekese, az István, a király rockopera eredeti Koppánya.

vissza a tartalomjegyzékhez »

Titkosügynök

Az én babám egy titkosügynök
Mindenki tudta, én is tudtam.
Folyton vigyorog, szép kövér
Hogy be ne köpjön, hát megdugtam.
Először nyal, csak a végén rúg
Sohasem ordít, mindig súg-búg, súg-búg, súg-búg.

Nagy művész ám a titkosügynök:
darabot ír és el is játssza.
Apa lettél, bár nem is láttad
Ma gyilkos vagy, holnap meg árva.
Nagy malac ő: mindenhol túr
Ha kevés a moslék, csak dúl-fúl, dúl-fúl, dúl-fúl.

Refrén:
Mindent megtud, amit csak akar.
Rádnéz és kuncog: „Mutasd ki vagy!”
Rádnéz és kuncog: „MUTASD KI VAGY!”
Lehetsz román, tót vagy magyar.
Jajj neked, ha nem elég nagy,
jajj neked, ha nem elég nagy.

Micsoda világ ez a színház:
Toldi feladja János vitézt,
Bánk bánra les a vén Tiborc,
kritikus beköpi a színészt.

Síri a csend, a tömeg sem zúg
Csak az a sunyi súgó súg-búg, súg-búg, súg-búg.

Tegnap még nő volt, holnap mi lesz?
Énekes, diszkós, médiasztár
Kutya vagy farkas, patkány vagy róka
Riporter, ügyvéd, suszter, bankár.
Író, rendező, püspök, titkár,
csak Rebi néni mondja kár, kár, kár, kár, kár, kár.

Refrén:
Mindent megtud, amit csak akar.
Rádnéz és kuncog: „Mutasd ki vagy!”
Rádnéz és kuncog: „MUTASD KI VAGY!”
Lehetsz román, tót vagy magyar.
Jajj neked, ha nem elég nagy,
jajj neked, ha nem elég nagy.

Jó éjszakát, drágám, ne felejts el!

(2007)

A Gulag virágai (2016)

Medvevára (2025)

Halj meg és nagy leszel (2015)

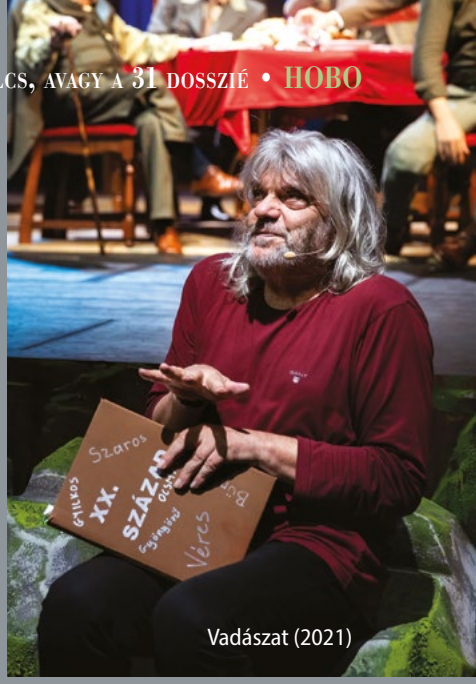

Vadászat (2021)

Nyitottaktak.hu

A magyar kormány kezdeményezésére 2026. november 4-én indult a nyitottaktak.hu adatbázis, amely mintegy 60 ezer, a kommunista állambiztonság által nyilvántartott személy adatait tette kereshetővé. Informatikai hiba miatt 164 ártatlanul ügynökgyanúba kevert ember neve is felkerült, köztük megfigyelteké. A rendszer tévesen ügynökként kezelte az állambiztonsági kapcsolatok adatait. A hibát javították, a levéltár főigazgatója, Cseh Gergő Bendegúz bocsánatot kért, és felajánlotta lemondását.

A főhős előszava

részlet a Tiltott gyümölcs – 31 dosszié előadásból

Hobo: Ha felsorolom, hogyan próbáltak megbélyegezni, hány politikai rendőrségi ügyem volt, hány évig nem mehettem külföldre, hogyan tiltották be a lemezeimet, verték meg a közönségemet vagy engem, hány megyében nem léphettem fel, az ma már dicsekvésnek tűnik.

A komcsikat elsöpörte az idő, ám az „üldözöttek" fiókjaiból azóta sem kerültek elő a betiltott albumok. Még ma is ismételgetik, hogy *„könnyen lázadhatott a Hobo, a miniszterhelyettes apjával a háta mögött."* Miközben szinte nem lázadt senki, én sem. Az ember nem azért játszik bluest, hogy lázadjon, hanem mert szereti. A balhé csak akkor jön, ha tiltják.

2019-ben A Történeti Hivatalban Molnár Anita történész megnyomott egy gombot a számítógépén, és 31 dosszié címei jelentek meg, 282 oldal tartalommal.

Nekem két albumra való dalomat tiltották be: a *Kopaszkutya* csak 1993-ban jelent meg, a dupla *Tiltott gyümölcs* 1988-ban – nyolc viszont kijöhetett, ez ugye, nem üldözés. A Kexnek vagy a Syriusnak egy lemeze sem volt.

A 31 dosszié csupán a dokumentálható rendőrségi ügyeket jelenti, ám voltak és vannak másfajta, nyilvános feljelentések. A Kádár-korszak vagy a ma *újseggírói* vették és veszik ma is a bátorságot és a lehetséges fórumokon – hátuk mögött a pártállammal, vagy a mai hatalmasokkal – nyilvánosan jelentettek, jelentenek fel. Kőbányai János hajdanában ezt írta az Ifjúsági Magazinban: „És jött a Hobo, aki tönkretette a magyar zenét". Majd szerényen hozzátette: „Önbecsülésem tiltja a hallgatást."

Jó végszó, ugye?

Álljanak föl, bevonul a bíróság!

vissza a tartalomjegyzékhez »

BERECZ ANDRÁS • NAP-LOPÓ

„Szinte tapintom a mese erejét”

Mozaikok Berecz András életéből – kedvcsináló a Nap-lopó című új önálló esthez

Vidám vallomás az életemről – ez lehetne Berecz András Nap-lopó című új estjének a műfaji megnevezése. Hallhatunk sorsfordító találkozásairól, újjászületéseiről, a hátracsapott kéz és a céltalan szemlélődés szükségességéről, utazásairól, műfajváltásairól. Kedvcsinálóul az énekes, mesemondó, műfordító és fotográfus korábbi interjúiból, emlékeiből szemezgettünk…

Anyám pesti iskolája

1957-ben Budapesten születtem. Életem különféle vargabetűi, hajtűkanyarszerű fordulatai után, melyek során rakodó segédmmunkás, erdőművelő, útkarbantartó is voltam, hajszolt embertársaim örömét keresgélő énekes, mesemondó lettem.

~

A gyerekkori estéket máig legfőbb mércém és mókamesterem, édesanyám töltötte meg: ő volt a fő műsoridő. A szavakat élére tudta állítani, igen vékony pengére hullott mindegyik, a legszürkébb, sokaknak hétköznapi helyzetben is megtalálta a visszásságot. A látása volt igen jó, meg a természete. Négy elemit végzett, megmaradt kunhegyesinek. Az ő eredetiségét nem kezdte ki semmi, se divat, se tekintély. Ahova elment, ott mindenki meghőkölt vagy nevetett, aztán esetleg elgondolkodott. Mondhatnám, kétnyelvű voltam. Amikor hazahoztam valami számára idegen beszédet, egy perc alatt leszedte, lefigurázta a számról, azt mondta, nyugodtan hagyjam meg ezt a pestieknek, övék ez mindenestül. A betonból nőtt vadhajtásaimat kacagva nyesegette. Szép, vidám iskola volt – most is szívesen járnám.

~

A kunhegyesi történetek általában Tanka Gábor köré épültek, aki a nagyapám volt. Ő mértéken felül szeretett mulatni, tehát egy nap legkevesebb öt kocsmát is megtaposott, onnan pedig új dalokkal tért haza. Általában hajnalban, azon az útvonalon, ahol az özvegyek halottaiknak ételt tettek ki az ablakba. A kunhegyesi pásztorok, kupecek, kocsmások, kártyások és a nagyapám az én nyiladozó szememben félistenek voltak, egy-két méterrel a föld fölött közlekedtek. Ők, amire ráemelték a szemüket, annak kevés volt hátra. Hű, ez kedvemre való volt. Édesanyám királyfis történeteket nem nagyon mondott, viszont sokat figurázott, emberek beszédét, nevetését kitűnően tudta utánozni. Televíziónk sohasem volt, ez volt a fő műsorom.

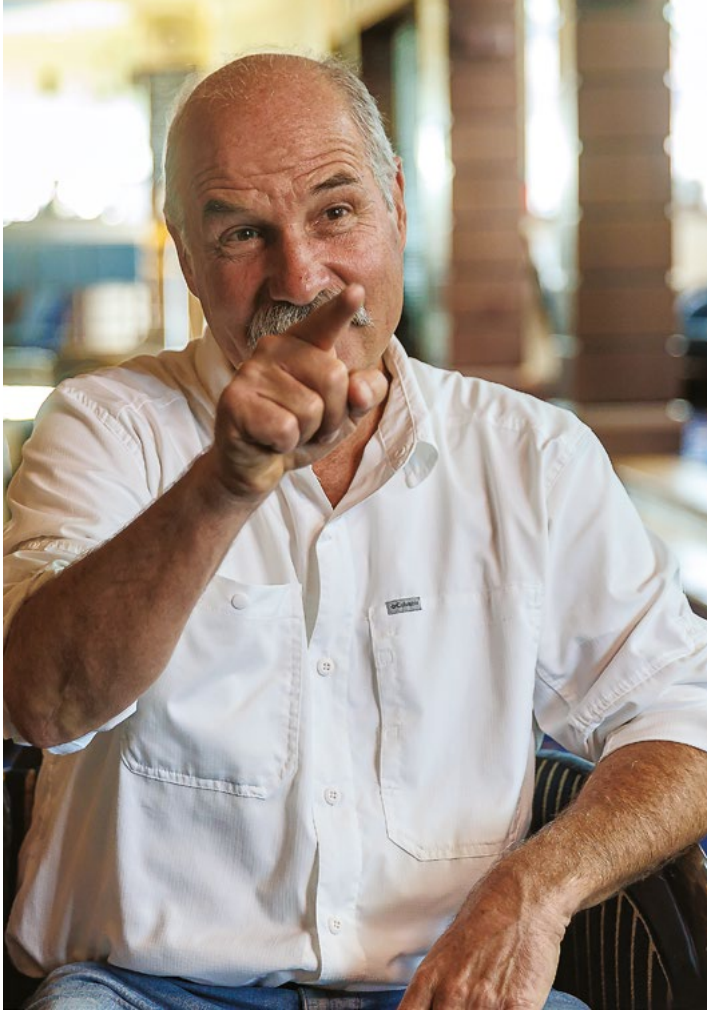

Így lettem, aki lettem

A felnőtt világ sosem vonzott, ha munkahelyekről beszélgettek, mindig bedugult a fülem. De hogy ne keseregjenek körülöttem, elmentem a jogra. Mert azt mondták, attól még bármi lehetsz. Na, ez az, ami nagyon tetszett. „Bármi” – ez a beszéd! De egyedül csak a jogtörténeti tárgyak érintettek meg. Az a kipusztulni nem akaró, szép, de esendő kísérlet, ahogyan az ember ezen a földön igazságot keresgél. Három év után azonban abbahagytam. A kíváncsiságom, a szomjúságom inkább Moldvába, Erdélybe űzött, ahol ugyan letartóztattak, de gyönyörű beszédet hallhattam élő emberektől.

~

A faluról jött szüleim másként látták a világot. Édesapám a művészeteket nem sokra tartotta. Hát még a művészeket! Igen ferde szemmel nézett rájuk. Dologkerülő, szerencseváró léhűtőnek tartotta legtöbbjüket. Neki a munka olyan volt, mint a föld, amit fel kell szántani. Legalább egy tucat nyelvből fordított az Országos Fordító és Fordításhitelesítő Irodánál.

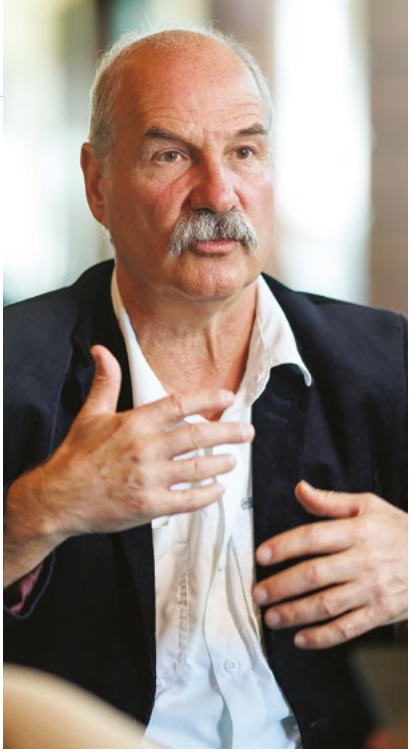

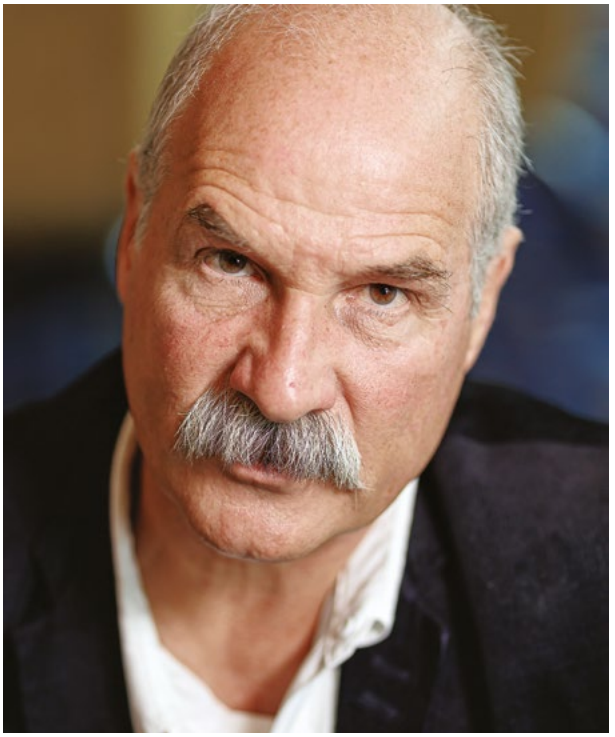

Ott nincs mellébeszélés. Nem napot lopni, gyönyörködni kell, hanem végezni a látható és felmérhető munkát. Bennem ő meghiúsult reményeket, félrecsúszott életet látott. Akkor ment el ebből a világból, amikor én sósavat pakoltam, kazánrozsdát mardostam. Szomorúan búcsúzott egy szál fia jövőjétől. Bár megjegyzem, egyszer édesanyám fülembe súgta, hogy édesapa a másik szobában megindultan hallgatja az énekedet, megállt a munkával, és az ablak felé van fordulva. Ez volt az Elment a hó a hegyekről, de a bú nem a szívemből... Frissen hoztam haza Gyimesből.

~

Amikor egy bostoni hegedűművész 1987-ben New Yorktól a Csendes-óceánig három hónapos körutat szervezett egy táncházi zenekar, az Újstílus számára, melyiknek énekese voltam. Akkor hagytam ott a Budai Parkerdőgazdaságot, ahol mint „időszaki erdőművelő sétaút karbantartó" dolgoztam – magyarul döglött őzet ástam, fát ültettem, síutat építettem. Ott, Amerikában már hivatásszerűen énekeltem, és persze az énekek közé egy-egy tréfát is be-beszúrtam. Azóta is boldog ember vagyok.

A gyűjtés öröme

A legszebb gyűjtés, amikor személyesen találkozom egy jól beszélő, jól mesélő emberrel. De nem is mindig mesélőktől gyűjtök. Egyszerűen csak szeretem hallgatni az embereket. Gyűjteni nem csak híres mesélő embertől lehet, elég egyszerűen utazni és hallgatni a sok embert. Felkeresni a magyar nyelvterület peremét, ahol még hallani valami érdekeset. (...) Építkezéseken, buszon, itt-ott a fővárosban is olyan vidám és gyökeres beszédek röppennek fel, hogy lehetetlen nem oda hallgatni. A másik gyűjtési terület a könyvtár. A papírra odanyomva, szép fekete betűkkel hallgatnak csendesen a nagyszerű mesék. Jó lehetőségnek tartom ezeket levenni, megtanulni, esetleg, ahol tűri, vagy érte kiált, élőbeszéddel megoltani, életet lehelni beléjük.

~

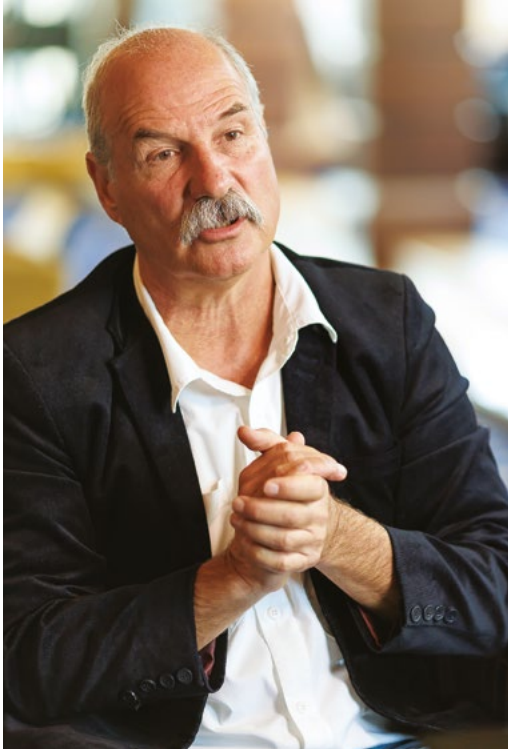

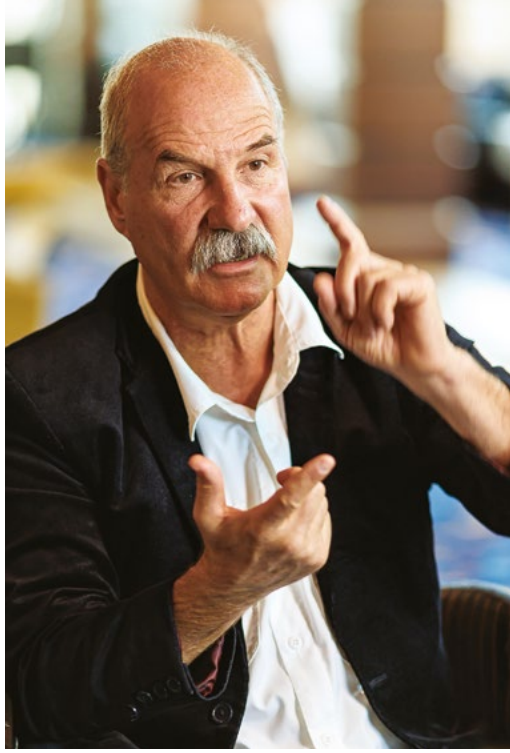

Kíváncsi vagyok, azt hiszem. Sokat foglalkoztam magyar népzenével, aztán egyszerűen belezuhantam az indián kultúrába, mert az Egyesült Államokban nagyszerű indián fonográf gyűjtemények közelében lehettem, ráadásul számomra nem is tűntek idegen dallamoknak. Hát megtanultam néhányat. Aztán a törökökkel is foglalkoztam, utána a csuvasokkal, görögökkel... Nem azért, mert közben otthagytam volna a magyart. Az a fundámentum is, meg a kupola is. De a világba kitekinteni, valamit megérteni a mások tudományából, az is jólesik.

Egy török közmondás szerint „Szíved, ha szűk, a föld tágasságának mi haszna?" – ahogy Buda Ferenc fordította. De hát valóban, ha a küszöbödet azért léped át, hogy a magad igazát bizonyítsd, jobb, ha otthon maradsz. Igaz?

~

A hiteles néprajzi gyűjtés csak akkor érvényes, ha szó szerint, változtatás nélkül történik. Itt van a néprajzos igazság. Az előttünk járók még nem épp így látták. Elek apó meseíró volt, aki hallott, olvasott meséket írt meg szája íze szerint. Időben! Így lett népszerű a mese a Kárpát-medencében. Hála szorgalmának és tehetségének. (...) Én folyton csiszolom a meséimet, az ösztönöm működik így.

Mesterek

Vegyük Hazug Pista bácsit, a nagymestert, Gyergyóalfaluról. Sosem hazudott. Akik hazugnak nevezték, nem vették észre, hogy vérbeli mesélő. A hazugság valami haszon érdekében ravaszul előadott igaztalan állítás. Ilyesmire soha nem lett volna képes... Amikor valaki fél lábon jött haza a háborúból, olyan házba, ami leégett, olyan asszonyhoz, aki másé lett, kérték a falubeliek, meséljen már, hol járt, mit csinált... És erre tréfás le-

hetetlenségekkel vidámítja a hallgatóságot – az nem bolond, és nem is hazug. Ilyesmit csak figyelmetlen ember mondhat. Van olyan bánat, amiről szemérmes ember már nem beszél. Helyette bolondozik! Így született a háryáda műfaj. A megvert sorsú emberek vigasza. Nem csak mulattatást, a lelkek felemelését is szolgálja a mese. Nem lehet eléggé megbecsülni.

~

Egy másik kedves mesemondóm, a zalai Gál Sanyi bácsi úgy beleélte magát a mesébe, hogy ezredszer is elsírta magát ugyanott, ki kellett várni, míg abbahagyja. Barát Jóska, akit Okosbolond Jóskának is hívtak, tréfacsináló volt, ő csak szipor kázott. Szamaras ember volt, bocskoros, huszadik századi, győzelmes lelkű, vesztes székely. Az „agiátor eltársak" nem foglalkoztak vele, annyira „utolsó, semmi ember" volt. Egy olyan korban, amikor mindenkinek szájára odafagyott az igazság, az ő szabad száján kivirágzott. (...) Az is érdekel, hogy más népek hogyan, milyen meséket mondanak. Az írek, a skótok, a törökök, az algériaiak. Egy török mesemondó hazajár Anatóliába, ott feltöltődik a rokonai között, aztán megy vissza Németországba, és munkásszállásokon mesél. Algériában van egy postás, aki nem csak a levelet viszi a sivatagba, hanem mesét is mond.

~

Nyüzsögnek bennem az előképek, jó beszédű, érdekes sorsú énekesek, mesemondók, de emlékeim közt rábukkantam még egy igazi szent emberre is. Arcképe asztalüvegem alatt van legalább harminc éve. Ferences szerzetes volt, Nagymágocson. Felícián volt a becsületes szerzetesneve, a többi nevét nem tudom. A 80-as évek elején szegediek vittek el hozzá. A Lenin utca 13-ban egy kacagós, szakállas és vastag szemüveges figura fogadott bennünket. (...) Az 50-es években eltiltották a prédikálástól, az ávósok helybeli suhancokkal is megverették jó párszor. Nahát, ha nem hirdethette az Igét a szószékről, kitalált mást! Bábokat varrt magának szépen! Farkast, bárányt, rókát, medvét! És elmesélte-bábozta az evangéliumot – a piacon! Krisztus urunk kikergette a kereskedőket a templomból mondván, „ne tegyétek az én atyám házát, kereskedés házává." De arról tud-e Magyarország, tud-e a keresztény világ, hogy valaki a kereskedés házát Atyánk házává tette?

Mi a mese?

A mese az emberiség közös nagy kincse. Amióta az ember a nyelvét fel tudja emelni, azóta mesél, szavakkal rak rendet a világban, keresi a helyét a világban. Az ember szereti a mesét, mert szereti saját magát. E nélkül nehezen él.

~

Előadás után, mikor fáradt vagyok és hazaszaladni volna kedvem, sokan körbe vesznek, és bajaikat-örömeiket, belső tusakodásaikat tárják fel, s szinte tőlem várják a megoldást, a feloldozást, olykor hajnalokig... Régi megfigyelésem, hogy a mese kulcskarika, sokak titkos szekrénykéjét nyitogatja. Valószínű, hogy nem énnekem mondják, engem nem is ismernek, hanem – a mesének. A zárkózott, de szíven talált ember olykor hihetetlen mélységben megnyílik. Ilyenkor szinte tapintom a mese erejét. Sokszor el is gyengülök ezekben a helyzetekben, de nem akarok híres művész lenni, aki csömört kap s menekül az emberektől. Hát ez volna tán mesterségem legszebb ajándéka!

~

A mese medvébe, macskába, királyba, szegény legénybe helyezi hallgatóját, legtöbbször öntudatlanul, ezért egérutat kap a hallgató. Nem kiáltja, hogy te bűnös, lusta, gyenge akaratú vagy – olykor nem is tudhatja hallgatójáról – hanem mindezeket távoli történetbe helyezi. Szépen becsomagolja, átköti. Hogy vihesd messzire. Úgyis otthon bontod ki, mikor magad vagy. A mese sokszor a valóságot képtelennek mutatja, az egyszerű, magától értetődő jelenségeket pedig képtelenségeknek fogja fel, ha éppen úgy hozza a kedve. Mikor hazudik, akkor mond igazat, és amikor igazat mond, akkor füllent. Tanít, kacagtat.

~

A mesékben egy-egy nép jellegzetes tulajdonságai sorakoznak. Emellett az is igaz, hogy a világ népei és meséi nagyon hasonlítanak egymásra. Akárhová születik valaki, nagyjából hasonlóképpen látja és láttatja a világot. A kis különbségeket pedig érdemes félteni és szeretni. (...) Alig van olyan mese, ami más népnél ne lenne meg, és természetesen minden népnek van olyan meséje, ami csak az övé, helyesebben, amit nemzetéből valaki egyszer mesegyűjtő előtt mondott el.

vissza a tartalomjegyzékhez »

NAP-LOPÓ

Berecz András estje

mikor? hol?

december 6. – 19 óra

Gobbi Hilda Színpad

A mese mondója

Emlékszem, voltak pillanatok, amikor hosszabb útról hazajövet, vonatról leszállva elbizonytalanodtam, pontosan hová is tartozom. Több barátom e gyűjtések hatására átszervezte az életét, falura ment, a földre és közösségre bízta magát, családját. Farba rúgták a természetazonos aromát, az engedélyezett színezéket. De én nem szántam rá magam. Nem úgy jött ki a lépés. Budapestre, a hiányba születtem bele. Oda, ahonnan látszik, hogy például Moldvában, Gömörben mi a többlet. Amit jólesik elhozni, felmutatni az itt lakó embereknek. Meg elvinni, széjjelhurcolni a világba. Tanyasi központba és egyetemi klubba, börtönbe és parókiára, óvodába és nyugdíjas körbe, meg diaszpórába is. Társadalmi rétegtől, korcsoporttól függetlenül. Az én éltető közösségem a színpad lett, a közönség, Magyarország, Erdély vagy Dél-Afrika, azaz a fél világ. Szóval, ahol három magyar összehajol.

~

A mesemondó nem „vállal" fel és „be" feladatokat. Unalmas az a mese, amely valamilyen feladatot teljesít, amiből kilóg a lóláb. De mégis, észrevehető, hogy a mese a műveltség fontos része, milliók munkája, érthető okosság, megfejtendő titok, nyelvi lelemény, egy nép világlátása. Együtt a sok mese – maga az ember. A régi ének- és mesemondók tudták népük hőstetteit, törvényeit, szokásait, álmait.

~

A mesemondó úgy tud szolgálni, ha sokat és sokfelé énekel, mesél, és gyűjt, igazi kíváncsisággal, amíg csak szuszog s meg nem süketül. Nagy ajándéka lesz az a hála, ami ráborul. Dzsambul Dzsabaj kazah költő, aki 1846-ban született és kishíján száz évet élt, azt mondta: minden akin – így nevezik népének énekmondóit –, amelyik széltében-hosszában megjárta a pusztákat és rongyos kunyhótól díszes jurtáig mindenütt dalolt már, és még a többiek búját-örömét is meg tudta hallgatni, az „a maga araszával méri meg hazáját". Addigra meséi, dalai, már nem csak az ő tulajdona, hanem egy egész népé. Érdemelném-e az akin nevet, nem tudom, de majd negyven éve én is úton vagyok…

~

A mesemondónak szép lehetősége, hogy kallódó szavakra bukkanjon, helyükre igazítsa őket, életet leheljen beléjük. Karaktergyilkos korban élünk, amikor értékes, pótolhatatlan szavak vesznek el tömegével. Nem azért mert értéktelenek, hanem mert a gazdájuk szeme, füle homályosul, vagy szégyelli őket. A mesemondó lehetősége – örömöt, vidámságot vinni oda, ahol a bánat az úr.

Az összeállításban a Nemzeti Magazin, a Mandiner, a Magyar Hírlap, a Demokrata és az Új ember című lapokban megjelent interjúkból vett idézetek olvashatók.
Forrás: Berecz András honlapja (bereczandras.hu)

vissza a tartalomjegyzékhez »

ELŐADÁS-AJÁNLÓ

Évvégi kínálatunk

Változatos műsorkínálattal várja nézőit a Nemzeti Színház az év utolsó hónapjában is. Összeállításunkban ízelítőt adunk sokszínű repertoárunk decemberi előadásaiból – kortárs és klasszikus, próza és zenés, vidám és komoly, magyar és külföldi…

Marxtőkéje

Bohózati elemekkel átszőtt haláltánc

Az előadás kiindulópontja Karl Marx ellentmondásos élete és 1867-ben megjelent, *A tőke* című műve, amely munkatársával és barátjával, Friedrich Engelsszel folytatott szoros szellemi együttműködésben született. Ez a máig sokat vitatott mű a 20. századi politikai gondolkodás megkerülhetetlen dokumentuma: totalitárius rendszerek és radikális mozgalmak hivatkozási alapjává vált, ugyanakkor ma is releváns társadalmi-politikai koncepciók forrása.

– A német filozófus, Karl Marx műve, *A tőke* voltaképpen csak ürügy, hogy számot vessünk arról, mi a forrásvidéke a ma sokszor kritikátlanul elfogadott vagy meg nem kérdőjelezhető elveknek, amelyek olyan társadalmi tüneteket hívnak életre, mint az eltörlés kultúrája (cancel culture) vagy a woke – mondja az előadás rendezője, Vidnyánszky Attila. – Ebben az előadásban tehát nem teatralizáljuk Marx szövegét, hanem különböző kortársi és mai szövegek segítségével gondolkodásra hívjuk a nézőt: hová vezetett mindaz, amit Marx a 19. században megálmodott.

– *A tőke* és a marxizmus kérdései a nyolcvanas évek végén, az ungvári egyetemen felkeltették az érdeklődésemet, és azóta sem hagynak nyugodni: hogyan hathatnak a mai napig ekkora erővel ennyi drámai, sokszor gyűlölködő szövegek? Iszonytató mondatokat olvashatunk a vallásról, a hívő emberről, a családról, a nemzetről: mindenről, ami számomra szent. Mégis sokan akadnak, akik mindenféle kifogásokkal, de kitartanak a nézeteik mellett. Hogyan lehet ez? – teszi fel a kérdést a rendező. A Nemzeti Színház társulata ezt a mélyreható szellemi-spirituális konfliktust viszi színre egy nagyszabású tragikomédia formájában – bohózati elemekkel átszőtt haláltánc születik a színpadon.

Karl Marx műve alapján

Marxtőkéje

Tetemrehívás 2 részben, valóságrajz, amiben nem minden az, aminek látszik

Marx – RÁTÓTI ZOLTÁN | A felesége, Jenny – VARGA KLÁRI m. v. | Karl és Jenny lányai, Jenny és Laura – TABAJDI ANNA e. h. | Engels – VECSEI H. MIKLÓS | Lenin – RÁCZ JÓZSEF | Sztálin, Hitler – FEHÉR LÁSZLÓ | Rákosi – KÖLESÉRI SÁNDOR m. v. | Józsa Péter Pál – KRISTÁN ATTILA | A lánya – BATTAI LILI LUJZA | Ügyész – BORDÁS ROLAND | Védőügyvéd – HERCZEGH PÉTER | Tőkés, később forradalmár – JUHÁSZ PÉTER | Diák, költő – SÉRA DÁNIEL | Szerelmes diák – HOLLÓ PATRIK ALBERT | Diák, Szamuely – BOGNÁR BENCE | Diák, pincér – KRAUTER DÁVID | Acélmunkás – JAKAB K. TAMÁS | Az acélt megedző Pável – WINKLER TAMÁS ÁBEL | Fúvószenekar – KOVÁCS ZALÁN LÁSZLÓ m. v. | gyerekek: Kovács Zalán Sándor, Schneider Bodza

Jelmez: Berzsenyi Krisztina // Szcenikus: Tóth Kázmér // Irodalmi munkatárs: Galambos Péter // Dramaturg: Szabó Réka // Zenei munkatárs: Gulyás-Szabó Gábor

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

mikor? hol?

december 5. – 18:30 óra | december 6. – 15 óra
Nagyszínpad

Az előadás előtt 45 perccel ráhangoló

Szívem királynője

A szerelem az, amire igazán vágyunk!

Erzsébet a koronázására készül. Maurice kommandósként azt a feladatot kapja, hogy a Buckingham-palotában őrizze a koronaékszereket – épp a saját születésnapján. Az egyszerű katona ezen a különös éjszakán tudásával és sármjával elvarázsolja a hamarosan II. Erzsébetként uralkodó fiatal nőt, akibe halálosan beleszeret. A fiatalok megígérik egymásnak, hogy hatvan év múlva újra találkoznak.

Maurice egész életét meghatározza ez a várakozás. Bár hűséges felesége, Helena úgy gondolja, hogy ez a történet csupán férje képzeletének szüleménye, Maurice hajthatatlanul hisz abban, hogy a királynő betartja ígéretét.

Eközben megismerjük a halálos betegségben szenvedő Maurice utolsó napjait, aki elszántan várja a hamarosan bekövetkező kilencvenedik születésnapját, és rajongva idézi fel azt a hajdani sorsdöntő találkozását. Az idős házaspár szerény körülmények között tengődik egy kis londoni külvárosi házban, és a folyton zsörtölődő, korábban ékszerészként dolgozó Maurice emlékei egy izgalmas, titokzatos múltba vezetnek vissza.

És eljön a várva várt évforduló napja. Csengetnek. Az ajtóban egy női alak áll...

„Lenyűgöző történet ez, amelynek során gyógyulást nyernek az emberi szívek. A szerelem az, amire igazán vágyunk! Talán nem a szerelem a legnagyobb dolog, amit megélhetünk ebben az átkozott világban?!" – mondja Viktor Rizsakov. A neves orosz színházi alkotó a 2009 óta máig sikerrel játszott *Fodrászné* rendezője sziporkázó humorú, ugyanakkor szívhez szólóan érzelmes előadást ígér a közönségnek.

Nichola McAuliffe

Szívem királynője

Az eredeti művet (Nichola McAuliffe: Maurice jubileuma) fordította: Kozma András

Maurice – TRILL ZSOLT | Helena – SZŰCS NELLI | Katy – POLYÁK ANITA, valamint: Trill Helga e. h., Kollár Bálint e. h.

Díszlet: Csíki Csaba // Jelmez: Cs. Kiss Zsuzsánna // Videótervező: Vlagyimir Guszev // Zeneszerző, sound designer: Rogyion Averjanov // Dramaturg: Kozma András // Ügyelő: Csasztvan András // Súgó: Kónya Gabriella // Rendezőasszisztens: Vida Gábor

Rendező: VIKTOR RIZSAKOV

mikor? hol?

december 3., 16. – 19 óra • Kaszás Attila Terem

Kristán Attila

Molnár Ferenc

Egy, kettő, három...

Norrison – SCHNELL ÁDÁM | Titkár – RUBOLD ÖDÖN | Dr. Faber – KRISTÁN ATTILA | Gróf Dubios-Schottenburg – TÓTH LÁSZLÓ | Félix – RÁCZ JÓZSEF | Dr. Pinsky / Főszabász – FEHÉR LÁSZLÓ | Antal – HOLLÓ PATRIK ALBERT | Lydia – SIPOS ILKA | Kunó kisasszony – POLYÁK ANITA | Brasch kisasszony – PETROV KATA PANNA e. h. | Posner kisasszony – BUBIK RÉKA HAJNALKA | Petrovics kisasszony – TRILL HELGA e. h. | Lind kisasszony – BUBIK RÉKA HAJNALKA | Divatárus / Károly – KOVÁCS S. JÓZSEF | Osso – HERCZEGH PÉTER | Ciring – WINKLER TAMÁS ÁBEL | Dr. Wolf / Kristián – JUHÁSZ PÉTER | Szolga – KRAUTER DÁVID

Az ibolya

Igazgató – KRISTÁN ATTILA | Szolga – RÁCZ JÓZSEF | Zeneszerző – HERCZEGH PÉTER |
Roboz kisasszony – SZILÁGYI ÁGOTA | Márkus kisasszony – PETROV KATA PANNA e.h. | Rakolnoki kisasszony – POLYÁK ANITA | Thúz kisasszony – TRILL HELGA e. h. | Széll kisasszony – SIPOS ILKA | Ilonka – BUBIK RÉKA HAJNALKA

Hangfelvételről közreműködik
UDVAROS DOROTTYA és RÁTÓTI ZOLTÁN.

Díszlet – Székely László // Jelmez – Tordai Hajnal | Zeneszerző, dramaturg – Verebes Ernő

Rendező – RÁTÓTI ZOLTÁN

mikor? hol?

december 9., 10. – 19 óra • Gobbi Hilda Színpad

Egy, kettő, három – Az ibolya

Molnár Ferenc két sziporkázó humorú egyfelvonásos komédiája

Metsző humorral és mély emberismerettel írta meg két híres egyfelvonásosát Molnár Ferenc. Párban szép az élet, hát, még ha egy bankigazgató *(Egy, kettő, három)* és egy színházigazgató *(Az ibolya)* édes-sanyarú sorsát vetheti össze a közönség egy este, egy színpadon, két előadás során. Mindkét történet egy-egy „napi bölcselet”, rácsodálkozás karrierre, hatalomra és nem utolsósorban a szerelemre.

Az *Egy, kettő, három* Norrison bankigazgató irodájában játszódik, aki váratlan katasztrófával szembesül. Az immár fél éve a családjánál vendégeskedő Lydia – egy dúsgazdag amerikai autóipari konszern tulajdonosának szemefénye – nemcsak szerelembe, hanem teherbe is esett, a fiatalok már az esküvőre készülnek. A „tettes” azonban rangon aluli, egy taxisofőr. Nincs más megoldás: a fiú küllemét-jellemét azonnal meg kell változtatni, társadalmi rangját pedig az igazgatóságig kell emelni, különben dugába dől a bank és az autóipari konszern már eltervezett, közös jövője. Norrison úr nem esik kétségbe, hanem azonnal munkához lát, a lány szülei ugyanis egy órán belül megérkeznek...

Az ibolya igazi bennfentes színházi történet. Női kóristákat kell felvenni egy készülő operetthez. Nem is keveset, nyolcat-tízet. A meghallgatás persze nemcsak az énektudásra összpontosít, fontos a személyes háttér, a motiváció és a jellem kifürkészése is.

Ez a dolga az Igazgatónak, aki tiszta lelkiismerettel, erkölcsös magatartással lát munkához – sikertelenül. De megjelenik a bemutatandó operett lazább erkölcsű Szerzője, és szerepcserét javasol az Igazgatónak (hogy ki kivel cserél szerepet, nem áruljuk el), csak annyit, hogy a Szerző azonnal szerelembe esik Ilonkával, aki szerény, mint az ibolya...

vissza a tartalomjegyzékhez »

A Mester és Margarita

Bulgakov mágikus regényének színpadi varázslata

– A regényben – és az előadásban is – Moszkva 30-as évekbeli mindennapjaiba csöppenünk, de hamarosan megjelenik a mágia, aztán egy elmegyógyintézetben találjuk magunkat, és a „valóság" Jézus Krisztus és Poncius Pilátus történetével keveredik. A moszkvai-bulgakovi világból a rendszer nyomasztó voltának a megmutatása a fontos – mondja Alekszandar Popovszki, *A Mester és Margarita* rendezője. – Az előadást megszabadítottuk a „kommunista" vonaltól. Ma a liberális kapitalizmus rendszerében olyan világban élünk, amelyben sok a félelem, a frusztráció. A nézők fel fogják ismerni a rendszert, és benne önmagukat.

– A regénynek, amelynek a címében a Mester és Margarita szerepel, a főszereplője leginkább Woland. Számomra azért érdekes figura, mert nem maradéktalanul sötét jellemként gondolok rá – magyarázza a rendező. – Igaz, hogy fekete mágiát űz, és egy sor rettenetes dolgot művel Moszkvában, de Bulgakov történetében az a fontos számára, hogy a Mester végül befejezze a regényét, és újra egymásra találjanak Margaritával. Az ördög végül persze újra összekuszálja a szálakat, de az már egy másik történet...

– A Mester a bolondok házában van, ahová önként vonult be, hogy ezzel megóvja szerelmét és a készülő regényét a rendszer rájuk leselkedő veszélyeitől. A férfi itt kezd el mesélni egy nőről, akivel véletlenül ismerkedett meg, akivel egyetlen pillanat alatt egymásba szerettek. Amíg a férfi mesél, megtudjuk, hogy Margarita reményét vesztve égen-földön keresi. Amikor megjelenik Woland, a nő számára világossá válik, csak ez az ördögi alak fogja neki visszaadni a férfit, csak így mentheti meg a Mestert és a zseniális regényt.

A regényt olvasva könnyedén váltunk idősíkot, helyszínt, gond nélkül repülünk képzeletünkben Margaritával Moszkva felett Woland kísérteties báljára. Ez a szabad átjárás időn és téren, a váltások a valóság és az irreális között a színpadon is megvalósulnak. Hogy miként? Azt látni kell!

Mihail Bulgakov

A Mester és Margarita

Fordította: Szőllősy Klára

A Mester – TRILL ZSOLT | Margarita– KATONA KINGA | Woland – BORDÁS ROLAND | Korovjov – KOVÁCS S. JÓZSEF | Azazello – RÁCZ JÓZSEF | Behemót – PALLAG MÁRTON | Hella, Eladónő, Nő – BUBIK RÉKA | Berlioz, Rimszkij – KRISTÁN ATTILA | Stravinskij, Kajafás – SCHNELL ÁDÁM | Ivan – HOLLÓ PATRIK ALBERT | Jesua – BERETTYÁN SÁNDOR | Pilátus – RÁTÓTI ZOLTÁN | Sztyopa – SZARVAS JÓZSEF m. v. | Varenuha, Rjuhin – TÓTH LÁSZLÓ

Közreműködik: Badics Luca, Barna Lili, Battai Lili Lujza, Jambrovics Viktória, Virga Tímea, Mató János, Székhelyi Dániel

Díszlet: Sven Jonke // Jelmez: Jelena Proković // Színpadi adaptáció: Nejc Gazvoda // Zeneszerző, dramaturg: Verebes Ernő // Színpadi mozgás: Hoffmann Luca

Rendező: ALEKSZANDAR POPOVSZKI

mikor? hol?

december 12., 13. – 19 óra
Nagyszínpad

~~Revizor~~ Ревізор

Egy szétesõ világ a kisemberek szemszögéből

Van egy zárt közösség, amibe belecsöppen egy idegen. Ez Gogol művének, *A revizor*nak az alaphelyzete, amitől elrugaszkodva született meg a beregszászi társulat új előadása, a ~~Revizor~~ Ревізор, amely azt a világot mutatja be, aminek „következménye" a háború.

– Azért merült fel Gogol *A revizor* című műve, mert úgy éreztem, hogy azt a világot, ami közvetlenül a háború előtt volt, jól meg lehet jeleníteni a darab alaphelyzetéből kiindulva: egy saját szabályai szerint működő zárt közösségen keresztül – mondja ifj. Vidnyánszky Attila rendező. – „Saját gyűjtésből" dolgoztunk. Minden színész hozta a maga „fordítását" az anyaghoz, a saját szövegeit, történeteit.

A kérdésre, hogy miért egy benzinkúton játszódik az előadás, a rendező így válaszol: életünket alapvetően meghatározza a határ, amely Beregszásztól hat kilométerre van, és a benzinkúton való „ácsorgás" ott hétköznapi életérzés. Ha valaki idegenként belecsöppen, és elkezdi feltérképezni azt a világot, hamar úgy érzi magát, mint egy ismeretlen stratégiai játékban, ahol minden kerülő úton, kacsintással, baráti vagy rokonsági alapon működik. Ezt a torzult, új világot akartam ütköztetni egy kívülálló figurával, de a mi Hlesztakovunk hasonlóan torz, mint az a közeg, ahova megérkezik. Talán itt, Magyarországon ez a közeg távolinak tűnik majd, és kevésbé fog fájóan hatni, ha néha magunkra ismerünk – pedig egy lépésnyire vagyunk attól, hogy hasonlóan torz legyen a mi valóságunk is.

Az előadás címe – ~~Revizor~~ Ревізор – arra a kárpátaljai helyzetre utal, hogy gyakran látni, hogy a magyar feliratú szövegeket áthúzzák, lefújják, és mellé írják ugyanazt ukránul. A mostani bemutatónk címe sem lehetne otthon Revizor – csakis Ревізор. Ez a fajta illegalitás, amelyben a csapat él és dolgozik, szépen rímel Gogol világára – és talán még erősebben is, mint valaha...

~~Revizor~~ Ревізор

Gogol műve nyomán

Antal, a polgármester – FERENCI ATTILA | Anna, a felesége– FORNOSI D. JÚLIA | Marja, a lánya – POLYÁK ANITA | Hlesztakov, vendégművész – SZABÓ SEBESTYÉN LÁSZLÓ m. v. | Kapi, a zenésze – HERÉDI ZSOMBOR | Luka, a tantestület felügyelője – PUSKÁS GERGŐ | Ljapkin-Tyapkin, a bíró – SZABÓ IMRE | Artyemij, a főorvos – SŐTÉR ISTVÁN | Ivan Kuzmics, a postás – SZILVÁSI SZILÁRD | Dobcsinszkij, egy csicska – SÉRA DÁNIEL | Bobcsinszkij, még egy csicska – JAKAB TAMÁS | Lina, a cigányasszony – GÁL NATÁLIA | Aranka, egy cigánylány – HECZEL JÁZMIN | Szveta, a helyi határőr – OROSZ IBOLYA | Dóra, a helyi színház művészeti vezetője – MÓNUS DÓRA | Angika, a benzinkút dolgozója – OROSZ MELINDA | Angelika, a Benzinkút másik dolgozója – VASS MAGDOLNA | és továbbá még: SIPOS ILKA

Díszlet: Csíki Csaba // Jelmez: Pál Alexandra // Zenei közreműködő: Herédi Zsombor

Rendező: ifj. VIDNYÁNSZKY ATTILA

mikor? hol?

december 13., 20. – 19 óra;
Kaszás Attila Terem

a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház és a budapesti Nemzeti Színház produkciója

vissza a tartalomjegyzékhez »

Bubik Réka, Séra Dániel

A mi kis városunk

Egy „amerikai Csehov” a Nemzetiben

– Ez a történet az emberi élet legegyszerűbb eseményeiről szól – a születésről, a szerelemről és a halálról. Hétköznapi emberekről, akiknek ugyanolyan szenvedélyeik, bánataik és örömeik vannak, mint nekünk, akik gondolkodnak önmagukról, az életről, a világról és a helyükről ebben a világban. És csak amikor már túl késő, akkor képesek méltányolni az életnek nevezett ajándékot – mondja Ilja Bocsarnikovsz, A mi kis városunk rendezője.

Thornton Wilder darabjának cselekménye egy képzeletbeli amerikai kisvárosban, Grover's Cornersben játszódik, amelyhez az előadás narrátorát családi, ifjúkori emlékek fűzik, és a több évtizedet átölelő történetmesélés közben fokozatosan bomlanak ki a hagyományos vidéki életet élő emberek mindennapjait meghatározó események, fájdalmak, titkok és remények. „Ez egy egyszerű színdarab, amelyben minden bonyolult téma megjelenik; ugyanakkor rendkívül bonyolult darab is, amelyben nagy szeretettel mesélek a világ legegyszerűbb dolgairól” – vallja a szerző, aki egészen különleges dramaturgiájával nagyrészt a nézők fantáziájára bízza a szereplőket körülvevő világ megélését, és a csehovi színművekhez hasonlóan egy kisváros közösségének csendes mindennapjai mögött a lét derűs csodáját és mélyebb drámáját is képes ábrázolni. És persze elgondolkodhatunk az örök kérdésen: vajon mi marad belőlünk a halálunk után? Hogyan fognak emlékezni ránk az utánunk jövő nemzedékek?

A 20. század első felének egyik legfontosabb amerikai szerzője, Thornton Wilder, akit leginkább a *Szent Lajos király hídja* című híres regénye nyomán ismerünk. Az 1938-ban írt *A mi kis városunk* Pulitzer-díjat kapott, ami rögtön az amerikai drámaírás élvonalába emelte, műve nyomán pedig később számos színpadi adaptáció és filmváltozat is készült.

Thornton Wilder

A mi kis városunk

fordította: Kozma András

Rendező(asszisztens) – BERETTYÁN NÁNDOR | Dr. Gibbs – SCHNELL ÁDÁM | Mrs. Gibbs – SÖPTEI ANDREA | George Gibbs – SÉRA DÁNIEL | Rebecca Gibbs – SIPOS ILKA | Mr. Webb – TÓTH LÁSZLÓ | Mrs. Webb – SZILÁGYI ÁGOTA | Emily Webb – BUBIK RÉKA e. h. | Wally Webb – HASZON MIHÁLY / KOLOS BENEDEK | Mrs. Soames – NAGY MARI | Howie Newsome – VARGA JÓZSEF | Warren rendőr, Sam Craig – PALLAG MÁRTON | Joe Crowell, Si Crowell – KOVÁCS S. JÓZSEF | Simon Stimson – MADÁCSI ISTVÁN

Közreműködik: BENYÓ KLÁRA e. h., PETROV KATA PANNA e. h., TRILL HELGA e. h.

Látvány: Narek Tumanjan / Matyi Ágota // Fények: Narek Tumanjan // Jelmez: Gyöngyösi Renáta // Hangtervező: Ilja Csernisov // Dramaturg: Kozma András // Zenei vezető: Vitus Eszter // Súgó: Gróf Katalin // Ügyelő: Lovass Ágnes // Tolmács: Bognár Anita // Rendezőasszisztens: Herpai Rita

Rendező: ILJA BOCSARNIKOVSZ

mikor? hol?

december 17. – 19 óra | december 27. – 15 óra
Gobbi Hilda Színpad

Csíksomlyói passió

Jézus története egy kifeszített pillanatba sűrítve

– A hit kérdése számtalan rendezésemben megjelent már a pályám kezdete óta, és Krisztus történetének színházi megfogalmazása is régóta foglalkoztatott – mondja a rendező. – A *Csíksomlyói passió* előadása sok forrásból épült fel. A 18. századi ferences iskoladrámák jelentik a mozaik egyik darabját. A mai nézőpontot Szőcs Géza *Passió* című szövegei adják. Használunk bibliai idézeteket is, és nagyon fontos a népdalok, a vallásos népi énekek világa. A hajdani, 18. századi csíksomlyói passiószövegeket tanítási céllal készítették a ferences atyák. De egy passiójáték ennél is többet jelent: a játszók és a nézők együtt élik át Krisztus szenvedéseit. Szőcs Géza soraiból a bibliai történetek szereplői és tanulságai a máról fogalmazódnak meg. A megváltásról a mai ember cinizmusával, iróniájával, értetlenségével beszélteti Szőcs a *Biblia* alakjait. Nagyon maiak ezek a kérdésfelvetések, amelyek izgalmasan feszülnek össze a régi korok emberének mély hitével.

– A színpadi időben az „itt és most" a keresztút – magyarázza Vidnyánszky Attila. – Innen rugaszkodunk el az időben, és villanásokra megidézzük Jézus életének több fontos momentumát.

Azt remélem, hogy a nézők egy végtelenbe kifeszített pillanat érzetét élhetik meg. És történik mindez a nagyszínpadra épített igen különleges díszletben, amely egyszerre pajta és templom, vagyis Jézus születésének helye és az Isten háza.

A színházi előadás – amely a Magyar Nemzeti Táncegyüttes és a Nemzeti Színház közös produkciója – szabadtéri produkcióként látható volt már Csíksomlyóban, a búcsú helyszínén, valamint Esztergomban a bazilika tövében, a debreceni Nagytemplom és a budapesti Szent István-bazilika előtt is.

Csíksomlyói passió

18. századi ferences iskoladrámák és Szőcs Géza Passió című műve alapján

Vándor – BERECZ ANDRÁS | Mária – TÓTH AUGUSZTA | Mária Magdolna – BATTAI LILI LUJZA | Krisztus – BERETTYÁN NÁNDOR | Péter apostol – RÁTÓTI ZOLTÁN | Júdás apostol – RÁCZ JÓZSEF | Pilátus – OLT TAMÁS m. v. | Pilátus felesége – SZILÁGYI ÁGOTA | Annás főpap – SCHNELL ÁDÁM | Zsibárus – PALLAG MÁRTON / WINKLER TAMÁS ÁBEL | Jeruzsálemi – TÓTH LÁSZLÓ | Barabás – BORDÁS ROLAND | Tanítvány – BERETTYÁN SÁNDOR | Lázár – SZABÓ SEBESTYÉN LÁSZLÓ m. v. | Pilátus fia – HEGEDÜS DONÁT DORIAN | Gyermek Jézus – SZŰCS BARNA

Közreműködik a Magyar Nemzeti Táncegyüttes

Díszlet: Székely László // Jelmez: Bianca Imelda Jeremias // Dramaturg: Szász Zsolt // Néprajzi szakértő, táncdramaturg: Zs. Vincze Zsuzsa

Koreográfus: ZSURÁFSZKY ZOLTÁN

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

mikor? hol?

december 19. – 19 óra
december 20. – 15 óra
Nagyszínpad

december 20-án az előadás után közönségtalálkozó

Szűcs Nelli, Trill Zsolt, Kristán Attila, Tóth László

Fodrásznő

Az elpusztíthatatlan szerelem tragédiája és komédiája

– Irina, a fodrásznő maga a szerelem, a szeretet. Nagyon bátor, hiszen a mai világban félünk azt mondani a másiknak, hogy szeretlek, mert hülyének néznek, mint ahogy ezt a nőt is bolondnak nézik, amiért feltétel nélkül hisz a tiszta és őszinte szerelemben. Kitalál magának egy sztorit egy férfiről, aki a börtönben ül – meséli a Fodrásznő címszerepét alakító Szűcs Nelli. – Ennek a férfinak megbocsát, többször is, még a végén is, amikor az meg akarja ölni.

Hogy mi a valóság és mi a képzelet játéka, azt mindenki maga döntheti el, de Szűcs Nelli szerint Irina azért ragaszkodik ehhez a férfihoz, mert ő adja meg neki a szabadság érzését. Vannak az életében más férfiak is: a tűzoltó, de az hiába hoz tévét, hiába van állása, lakása. Vagy ott van Irina első férje, az elvetélt részeges művész, aki csak gyötri szegény nőt... De hol a szabadság érzése?

A boldogság után vágyódó nő sorsának egyetemes problémáit fogalmazza meg a kisemberek tragédiáját gogoli groteszkséggel ábrázoló Fodrásznő. A derűbe, a szeretetbe csomagolt fájdalom, amely a rendező, Viktor Rizsakov színházi nyelvének egyik jól felismerhető sajátossága, az emberi vágyak és a rideg valóság között feszülő ellentmondást emeli költői szintű látomássá.

Az előadás rendezője a kortárs orosz színházi élet egyik emblematikus figurája, a „Kiszlorod" (Oxigén) elnevezésű színházi mozgalom elindítója, a rendezőként és színházi pedagógusként is ismert Rizsakov. A szakmai zsűri döntése alapján a Fodrásznő nyerte 2010-ben a X. POSZT legjobb előadásának díját, a címszereplő Szűcs Nelli pedig a legjobb női alakítás díját kapta a Maszk Színészegyesülettől.

Az előadás az évek során már számos fesztiválon vendégszerepelt, így a sepsiszentgyörgyi REFLEX Nemzetközi Színházi Biennálén, a minszki Panorama Fesztiválon, a jaroszlavli Volkov Fesztiválon, a kijevi GogolFesten és az algériai Béjaia-i Nemzetközi Színházi Fesztiválon is.

Szergej Medvegyev

Fodrásznő

Szereplők: SZŰCS NELLI, TRILL ZSOLT, TÓTH LÁSZLÓ, KRISTÁN ATTILA

Díszlet és jelmez: Viktor Rizsakov

Rendező: VIKTOR RIZSAKOV

mikor? hol?

december 28. – 19 óra
Gobbi Hilda Színpad

Esthajnal

Szarka Tamás cigányballadája – zenés színház a Nemzetiben

– A szerelemről, a szenvedélyről, nem utolsósorban pedig a végtelen szabadságvágyról szól az *Esthajnal* című zenés játék – mondja az ősbemutató rendezője, Vidnyánszky Attila. – Két fiatal, Lojko és Esthajnal szerelmének történetét a vén Makar Csudra meséli el. A két fiatal egymásba szeret, de a szerelem mindent elsöprő érzése mégis béklyó számukra, mert útjában áll a szabadságuknak... A fő szál egy cigány Rómeó és Júlia történet, ami abban különbözik Shakespeare művétől, hogy amíg ott a családok kibékíthetetlen viszálya gátolja meg a szerelem beteljesedését, itt nálunk a két fiatalban tomboló érzések vezetnek a tragikus, mégis felemelő végkifejlethez. Ahogy a darabban Esthajnal mondja a fiúnak: „Téged szeretlek, de a szabadságot jobban szeretem, mint téged". Sok kortárs előadás született a romák hétköznapi életéről, a társadalmi helyzetük gondjairól, a szegénységről, a kirekesztettségről és mindezek okairól, és arról is, hogyan lehetne ezeket megoldani – de én nem ezt akarom megmutatni. Egy idealizált, romantikus képet akartam festeni, hogy ebben a cigányság a szabadság metaforája legyen – fogalmazza a rendező.

– Az *Esthajnal* különleges előadás a Nemzeti művészeivel, a Nemzeti Táncegyüttessel, a Karaván Színház roma színészeivel, a fiatal akrobatákkal a Fővárosi Nagycirkuszból, és a két gyönyörű lóval, a hófehér és a fekete paripával – mondja a szerző, Szarka Tamás. – A színpadon párhuzamosan történnek az események, az egyik hangulatból a másikba húzzák-sodorják a nézőket. Egy pillanatra se áll meg az előadás, egyik kép a másikba folyik, aztán már lendül is tovább. Száll a színház, és mi repülünk vele...

Szarka Tamás

Esthajnal

cigányballada Makszim Gorkij Makar Csudra című elbeszélése és
A cigánytábor az égbe megy című film nyomán

Játsszák: BLASKÓ PÉTER / RÁTÓTI ZOLTÁN, BERETTYÁN NÁNDOR / HERCZEGH PÉTER, KATONA KINGA, RÁCZ JÓZSEF, NYÁRI OSZKÁR m. v., NAGY MARI, BODROGI GYULA, SZARVAS JÓZSEF m. v., KRAUTER DÁVID, SZILÁGYI ÁGOTA, POLYÁK ANITA, BATTAI LILI LUJZA, BABINDÁK ERNŐ m. v., DOBOS JUDIT m. v., GÁBOR ANITA m. v. / BAKONDI JÁZMIN m. v., FARKAS RAMÓNA m. v. / FENYVESI KRISZTINA m. v., BORDÁS ROLAND, MADÁCSI ISTVÁN, CSABAI JÓZSEF MÁRK m. v., TOMPA ATTILA m. v., SÉRA DÁNIEL, SÁNTA GERGŐ m. v., SZEVERÉNYI BARNABÁS m. v.

Közreműködnek: a Magyar Nemzeti Táncegyüttes táncosai, a Karaván Színház művészei, a Baross Imre Artista- és Előadóművészeti Akadémia növendékei

Díszlet: Galambos Péter // Jelmez: Berzsenyi Krisztina // Táncosok jelmezei, táncdramaturg, koreográfus: Zs. Vincze Zsuzsa

Társrendező, koreográfus: ZSURÁFSZKY ZOLTÁN

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

mikor? hol?

december 29., 30. – 19 óra • Nagyszínpad

NEMZETI SZÍNHÁZ
1837
A NEMZET SZÍNHÁZA

MINDEN, AMI SZÍNHÁZ, MINDEN, AMI NEMZETI SZÍNHÁZ...

* SZÍNÉSZINTERJÚK * KULISSZATITKOK * PREMIERAJÁNLÓK
* ELŐADÁS-AJÁNLÓK * SZÍNHÁZTÖRTÉNET * VILÁGSZÍNHÁZ
* SZÍNHÁZI NOVELLÁK * GASZTROSZÍNHÁZ * KÜLÖNLEGES
PROGRAMOK * SZÍNHÁZI FOTÓK * KRITIKUS NÉZŐPONTOK

A **NEMZETI MAGAZIN**
MINDEN KORÁBBI SZÁMA
ÉS AZ AKTUÁLIS KIADÁS
IS OLVASHATÓ A NETEN.

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTÉRIUM
Nemzeti Kulturális Alap
ORIGO
NEMZETI MAGAZIN
szcenárium művészeti folyóirat
MITEM
nemzetiszinhaz.hu
/ nemzetiszinhaz

Az öngyilkos

Örömszínház a háború árnyékában

A főhős, Podszekalnyikov a feleségével és anyósával él egy társbérletben. Nincs munkája, és nagyon lehangolja, hogy ingyenélőnek érzi magát. Miután összeveszett a feleségével a májas kolbászon, elhatározza, hogy öngyilkos lesz. Felesége és anyósa, valamint szomszédja, Kalabuskin megpróbálják erről lebeszélni, de úgy tűnik, hogy öngyilkossága sokak számára kapóra jön. Podszekalnyikov azonban elgondolkodik az élet és halál furcsa viszonyáról, és hirtelen rájön, hogy egyáltalán nem akar meghalni, de már nincs mit tenni, másnap a tiszteletére pazar búcsúvacsorát rendeznek, ahol rádöbben öngyilkosságának igazi jelentőségére: „Tudják, mit tehetek? Megtehetem, hogy senkitől sem félek, elvtársak. Senkitől. Bármit akarok, azt megtehetem. Úgyis meg kell halnom. (...) Ma én uralkodok minden ember felett. Diktátor vagyok. Cár vagyok, kedves elvtársak."

– Hol vaskos, hol finom humorral arról a keserédes életérzésről szól *Az öngyilkos* című fekete komédia, hogy minden kilátástalanság ellenére: élni kell – mondja ifj. Vidnyánszky Attila rendező. – A Nyikolaj Erdman által megrajzolt világ nagyon összecseng a beregszászi társulat jelenlegi helyzetével. Az orosz-ukrán háború miatt el kellett jönniük otthonról, ebben az átmeneti helyzetben kell megtalálniuk a túlélés módozatait, akárcsak a mi Podszekalnyikovunknak, aki ezt mondja: „Mindegy, hogyan, csak élni... Ha egy csirkének levágják a fejét, levágott fejjel szaladgál az udvaron. Mint a csirke. Nem bánom. Levágott fejjel, csak éljek..." Szeretnénk személyesek lenni, mert a társulatról is mesélünk, de mégiscsak egy fergeteges vígjátékot írt Erdman. Azt szeretném, ha az előadás a színészek és a néző számára is örömszínház lenne.

Nyikolaj Erdman

Az öngyilkos

abszurd komédia

Fordította: Dalos Rimma

Szereplők: SŐTÉR ISTVÁN, POLYÁK ANITA e. h., VASS MAGDOLNA, FERENCI ATTILA, GÁL NATÁLIA, OROSZ MELINDA, SÉRA DANI e. h., FORNOSI D. JÚLIA, CSÉKE ADRIENN, JAKAB TAMÁS e. h., SZILVÁSI SZILÁRD, PUSKÁS GERGŐ, OROSZ IBOLYA, MÓNUS DÓRA, HECZEL JÁZMIN, BALOGH MIKLÓS, JAKAB K. TAMÁS, valamint hangfelvételről: RÁCZ JÓZSEF, VARGA JÓZSEF

Rendezte: ifj. VIDNYÁNSZKY ATTILA

mikor? hol?

december 11. – 19 óra
Kaszás Attila Terem

a Nemzeti Színház és a beregszászi színház közös produkciója

vissza a tartalomjegyzékhez »

KULISSZA-DÍJ

Boxutca a Nemzetiben

A Kulissza-díjas Kutasi Erzsébet mesél az öltöztetők munkájáról

Mindössze három hónapja tudta, hogy van egyáltalán olyan foglalkozás, hogy színházi öltöztető, amikor huszonöt évvel ezelőtt ebben a munkakörben a Nemzeti Színház munkatársa lett Kutasi Erzsébet. A 2025/26-os évad Kulissza-díjasával a kulisszák mögött jártunk.

– Amikor 2000 táján a párommal Pestre költöztünk, volt egy kikötésem. Mivel nem ismertem a várost, és vidékiként tartottam is tőle, olyan munkát szerettem volna, hogy ne kelljen éjszaka hazajárnom. Na, a színház pont nem ilyen! Huszonöt éve imádom! – mondja Kutasi Erzsébet, akit mindenki csak Böbének szólít. A Nemzeti Színház mindig jókedvű és mosolygós öltöztetője számára azért kedves és megtisztelő a Kulissza-díj, mert a háttérben dolgozó kollégáknak járó elismerést a társulat szavazza meg.

A Békés megyei Vésztőről a fővárosba érkező Erzsébet még nem tudta, hol talál munkát – otthon bolti eladó volt. Egy napon az Új Színházban dolgozó szomszédasszonyától megtudta, hogy volna egy öltöztetői állás. Bár párszor járt Békéscsabán színházban, arról fogalma sem volt, hogy van ilyen foglalkozás. Egy próbát megér, gondolta, és a színház világa egy pillanat alatt beszippantotta: zöldfülűként Tordai Teri öltöztetőjének „szerepében” találta magát. Még le sem járt a három hónapos próbaideje, amikor 2001 és 2002 fordulóján újabb lehetőség nyílt meg előtte: a Nemzeti Színház. Akkori főnöke, Hosszú Rita (aki ma az öltöztetőtár vezetője a Nemzetiben) hívta magával a soroksári Duna-parton akkor még épülőfélben lévő teátrumba.

– Nagyon jól esett, hogy ilyen rövid munkatapasztalat alapján úgy gondolta rólam, hogy meg fogom állni a helyemet az ország első színházában is. Nagyon sokat jelentett ez a bizalom.

2002 tavaszán a Nemzeti Színház társulata már a nyitóelőadásra készült. *Az ember tragédiája* került színre: sok színész, táncos, tízpercenként egy-egy új szín – egyik öltözés követte a másikat. Berek Kati és Básti Juli mellé volt beosztva, és persze őrá is átragadt

vissza a tartalomjegyzékhez »

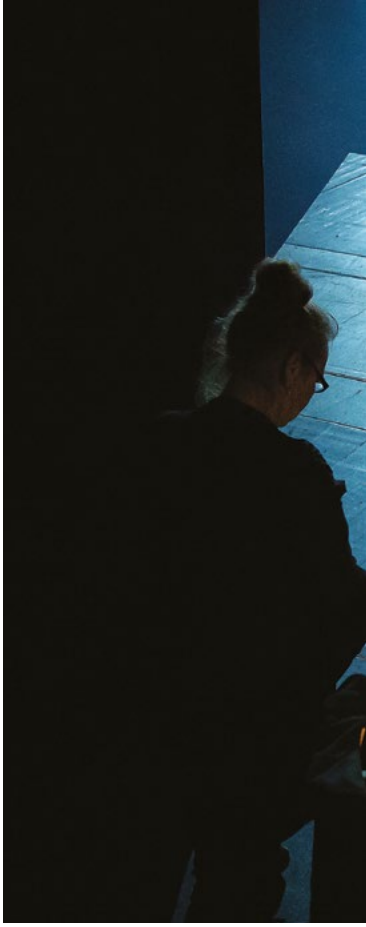

Gyorsöltözés a takarásban: jelmez le...

az izgalom: a tévében egy ország követte élő egyenes adásban a nyitóelőadást.

– Boldogság volt részt venni benne! – emlékszik vissza a kezdetekre Erzsébet, aki negyedszázadnyi tapasztalattal a háta mögött avat be egy öltöztető mindennapjaiba.

– Már a próbák kezdetén bekapcsolódunk egy új előadás munkájába. Ilyenkor még nincsenek jelmezek, de a színészeknek szükségük lehet egy-egy olyan ruhadarabra, amely megidézi a majdani jelmezt. Ebben az időszakban az öltöztetőtár vezetője beosztja a kollégákat, ki melyik színésznek lesz majd az öltöztetője.

Bizalmi állás az öltöztetőé. A színpadra lépés előtti fontos mozzanat segítője: a színész a jelmezével együtt válik azzá a figurává, akit a színpadon, a közönség előtt alakítani fog. A jelenlegi társulatból mások mellett Szűcs Nellit, Katona Kingát és Bodrogi Gyulát öltözteti, és szívesen emlékszik vissza a Berek Katival és Benedek Miklóssal töltött időre.

– Tekintettel kell lennünk a színész hangulatára, lelkiállapotára. Érezni kell, mikor igénylik a beszélgetést, akár a könnyed fecsegést, és tudni kell hallgatni is, mert van, aki csendben, elmélyülve készül a szerepére már öltözés közben.

Az új előadások születése során a munka a főpróbahéten pörög fel. Akkorra már megérkeznek a jelmezek. A produkció a próbateremből „felköltözik" a színpadra, jönnek az úgynevezett öltözéses próbák. Ilyenkor szokik össze a színész a jelmezével, apróbb igazításokat kér, ha szükséges. Ebben az időszakban kell az előadás menetéhez igazítani az öltözéseket. Vannak egyszerű darabok, amelyekben a színész egy jelmezben játssza végig az előadást, vagy ráér az öltözőjében ruhát váltani. Ha bonyolult és gyors átváltozásokat igényel a produkció, akkor a premierig tartó néhány nap alatt kell a színésznek és az öltöztetőnek (néha többnek) kitalálni, begyakorolni és összehangolni, miként tudják a feladatot a legpraktikusabban végrehajtani. Élesben már mindennek hibátlanul kell történnie.

Az öltöztetőknek minden repertoáron lévő előadáshoz van egy sztenderük (vagyis gurítható ruhaállványuk), amely a jelmeztárban vár bevetésre. Kezdés előtt ezzel járják végig a színészek öltözőit, hogy mindent időben bekészítsenek. Ha szükséges, bizonyos jelmezeket a színpad közelében, a takarás meghatározott pontjain helyeznek el. Aki igényli, annak segítenek az öltözésben. Amikor vége van az előadásnak, össze kell gyűjteni a ruhákat. Egy részük megy a mosodába, majd onnan kivasalva, átvizsgálva, ha kell, javítva visszakerülnek a sztenderre, amíg újra szükség nem lesz rájuk.

Kutasi Erzsébet azokat az előadásokat szereti igazán, amelyekben sok a szereplő és sok az öltözés. Ilyen a jelenlegi repertoárban a *Bánk bán*, *A Mester és Margarita*, a *Marxtőkéje* és az *Egri csillagok*. A *János vitézt* különösen kedveli: tucatnyi színművészetis hallgató alakítja a betyárokat, a huszárokat, a francia udvart, a török sereget, a falu és Tündérország népét. A jelmezváltásokra a takarásban kerül sor – itt sorakoznak a nevekkel felcímkézett székek, ahol az egyes jelenetek jelmezei várják

... jelmez fel....

... és végül még egy gyors igazítás

a színpadról kirohanókat. És itt vannak az öltöztetők, akik azonnal segítenek, és ha baj van, gyors megoldásokkal oldanak meg mindent, mert a színpadra való belépést nem lehet lekésni, miattuk nem akadhat meg az előadás.

Váratlan helyzet pedig mindig adódhat: például tönkremegy egy nagyestélyi cipzárja, amit pillanatok alatt össze kell varrni, vagy ha erre nincs idő, biztosítótűket kell használni. Ha elszakad egy jelmez, azonnal meg kell reparálni, mert a néző nem veheti észre az effélét, és egy ilyen hiba a színészt is kizökkentheti a koncentrációból.

A szakma egyik legnagyobb kihívását a gyorsöltözés jelenti. Talán ahhoz lehetne ezt hasonlítani, mint amilyen a Forma–1-ben a gumicsere a boxutcában. A Nemzeti öltöztetőtárának történetében emlékezetes előadás a *Cillei és a Hunyadiak*. Kutasi Erzsébet is tagja volt annak a triónak, amely egy 36 másodperces rekordot mondhat magáénak. Keszég László két szerepet játszott, és az egyik jelenetben mindkettőben feltűnt. Ehhez alig több mint fél perc alatt tetőtől talpig át kellett öltöznie, amiben hárman segítették. Erzsébet jól emlékszik: a próbák alatt egy-két másodperc mindig hiányzott az előadás rendezője által megkövetelt pontos időzítéshez képest. A premierre azonban már takkra ment minden. Ahogy annak a színházban lennie kell...

Kornya István

| fotó: Eöri Szabó Zsolt

Az elveszett Bánk bán című némafilm egyik kockája (1914)

A legtökéletesebb tragika

Pletyka, legenda, kultusz – 100 éve hunyt el Jászai Mari

Száz esztendővel ezelőtt, 1926. október 5-én hunyt el a magyar nemzeti színjátszás talán leghíresebb tragikája, Jászai Mari. Az életét és pályáját övező pletykák, sajtóhírek, a korai bulvár írásai, a legendák, melyek egy részének forrásai Jászai saját naplója és színházi tárgyú írásai, interjúi, a kor- és pályatársak emlékezései, mind beépültek a színészi-magánemberi kultuszba, amely egy évszázad múltával is él. Ennek az egyedülálló titoknak a nyomába eredtünk.

Már senki sem él azok közül, akik akár csak egyszer is látták őt színpadon vagy pódiumon, akik akár csak egyszer is hallották hangját, orgánumát. De száz év elmúltával, több nemzedéknyi idővel halála után mégis emlékezünk nagyságára, színészi jelentőségére, rajongására Petőfi, Széchenyi István, Shakespeare vagy az antik görög drámaszerzők iránt, s tán kevesebben, de a drámafordító, az író Jászai Marira is. Emlékét és nevét közterek és

Utódok jutalma – a Jászai Mari-díj mai plakettje

az 1953-ban alapított állami díj őrzi. De mi lehet a titok, ami máig elevenen tartja emlékezetét? Mi volt a tragika, a szecesszziós nagyasszonyideál, a klasszikus műveltségét, nyelvtudását autodidakta módon megszerző és gyarapító, a művészet értékeinek, hagyományainak tovább éltetését misszióként vállaló Jászai titka? Mit örökölt a mai magyar színház, mit a mai színészek az ő művészetéből?

Nem könnyű a megfejtés. Különös, egyedi tehetség volt, sajátos, nagyon kemény gyermekkorból indult pályája megismételhetetlen. A színpadi sikerek és a kisebb kudarcok, a maga korának újításai, például a mozgókép iránti érdeklődése, az irodalom és a színház összekapcsolásának maga választotta feladata érett korában, a 19. század utolsó évtizedétől valódi színészikonná emelte. Elszánt céltudatossága nem halványult a sikerek ringatásában sem, hanem még pontosabban, még öntudatosabban képviselte a legfontosabb értékeket – a megalkuvás nélküli minőséget, a sztárkultusz korszakában is a közönség kiszolgálásában a közös munka, alkotás alázatát. Életének utolsó harmadában maga Jászai is építette saját legendáját és kultuszát, meggyőződése volt, hogy a művész, még ha a pillanat művészetének, Tháliának a papnője is, maradandó hatásra képes, és e hatás, magának a művészetnek a lényege nyomot hagy a közönség lelkében, s kihat az adott kulturális közösség jövőjére is.

MARKOTÁNYOSNŐBŐL SZÍNÉSZ

Az 1850 februárjában Ászáron (Győr közelében) született lány életének első tizenhat éve folytonos küzdelem, harc volt. A nyolcgyermekes, nehéz sorsú családból ötévesen kiscseléd-nek, pesztonkának adott Mari a könyvek világába menekült, megtanult olvasni még a győri iskolaévek előtt. Az Orsolya-zárda iskolájában már szavalt az ünnepségeken. Ott fedezték föl első ízben a lányban bujkáló tehetséget. A gyerektársaságban is kiélte a „színészösztönét", amit erről maga is írt: *„Hogyan kezdődött, hogyan ment? Elég az hozzá, hogy az úrigyerekek kitalálták, hogy ha egy képre rámutatnak és azt mondják: »Nézd Mari, ez meghalt«, hát én rögtön egy siratót jelenetet játszom el a kép előtt, tépem a hajam és folyik a könnyem. A többi gyerek is bőg, amíg csak valaki közbe nem szól és egy másik képre nem mutat, hogy »no ne sírj, kis Mari, nézd csak, ez még él«. Erre én rögtön átcsaptam a legnagyobb örömbe, ugráltam, táncoltam és csakhamar velem táncolt és ujjongott az egész gyerekhad. Elektrát játszottam tízéves koromban! És a színháznak ekkor még csak hírét sem hallottam!"* Néhány iskolai osztály abszolválása után cirkuszosokkal utazott. Később szolgált Pesten csaposként és cselédként Bécsben is (németül ott tanult meg). Markotányosnő volt a königgrätzi csatatéren (1866. július 3-án). A csatát követően a tizenhat éves lány sebesülteket ápolt (ahogyan később, a „nagy háború", az első világháború idején is). Ezután hazament, pontosabban az őt ért szexuális

Éva Az ember tragédiájában

erőszak elől hazamenekült a szülői házba, ahonnan azonban rövidesen elszökött, hogy igazi színésznő legyen. Székesfehérváron Hubay Gusztáv társulatához csatlakozott mint statiszta. Gaál József népszerű vígjátékának, *A peleskei nótárius*nak egyik kis szerepében lépett színre legelőször. 1867-ben már Budán játszott, s utána, 1869-ben a kolozsvári színházhoz szerződött.

1869-től két esztendeig tartott házassága Kassai Vidor színésszel, akitől bár sokat tanult a mesterségről, kapcsolatuk nem volt konfliktusoktól mentes. Kassai így emlékezett Jászai nem kevéssé szélsőséges, öntörvényű személyiségére: *„A korlátokat nehezen tűrtük – ő nehezebben, mint én –, sőt nem is tűrte; nemhiába, imádta Petőfit."* Későbbi kapcsolataiban sohasem adta föl önállóságát, nem vetette alá magát senki férfinak, még akkor sem, amikor csodálta az őt megérdemlő másik zsenit, a művészt – Feszty Árpádot, Reviczky Gyulát vagy a fiatal Szomory Dezsőt – vagy az orvost, Plesch Jánost.

FIATALON A PÁLYA CSÚCSÁN

1872-ben szerződött a Nemzeti Színházba, ahol élete végéig tag maradt, igaz, a színház válságkorszakában egy évadra – provokáció gyanánt – elment a Vígszínházba (1900-ban). Amikor visszatért a Nemzetibe, örökös tagsággal tüntették ki, hogy biztosan ott tartsák. A Nemzeti Jászai Mari számára nem egy színház volt csupán a többi között, hanem a legfontosabb, a legrangosabb színpad, amit csak színész elképzelhet. Pályájának csúcsát így már huszonkét éves korában elérte, első szerepéül a Bánk bán Gertrudisát kapta. A Nemzeti Jászai életének középpontja volt. A szerepek, a társulat, a direktorok, a közönség még a hullámvölgyek idején is gondolkodásának, írásainak fókuszában álltak. Jászai szerepkatalógusa mintegy háromszáz karaktert tartalmaz, Shakespeare (17 rolléval), az antik klasszikusok (Szophoklész), a francia és a német klasszicizmus (Racine és Schiller), a magyar romantika (Madách), valamint a 19. század utolsó negyedének új drámái (Ibsen) mellett a népszerű műsordarabok (Grillparzer, Szigligeti, Herczeg Ferenc) is megtalálhatók voltak a repertoárján.

Színpadi sikereit vidéki vendégjátékok során is megismételte. A Nemzeti Színház mintaadó funkcióját vezető színészeinek „exportálásával" is erősítette ez időben. S miközben ekkoriban egy negyven-ötvenéves nő/színésznő már nem számított fiatalnak (hogy eufemisztikusan fogalmazzunk), a Nemzetiben futott szériák után egyes szerepeit évtizedekig tartotta műsoron. Ötvenéves nemzeti színészi jubileumát 1922-ben ünnepelték.

A pálya végéhez közeledve a kolozsvári színidirektor, Janovics Jenő irányításával születőben lévő magyar filmművészet is megörökítette két alakítását 1914-ben. *A tolonc* (amelyet az a Kertész Mihály rendezett, aki később Michael Curtiz néven világhírű, Oscar-díjas filmrendező lett) az egyetlen mozgókép, amely megörökítette játékát. Ugyanebben az évben az idős tragika játszott a *Bánk bán* Janovics és Kertész által rendezett némafilmváltozatában (ez a film elveszett).

Jászai alakítását a hazai meiningenizmus („historikus realizmus"), a nagyrealizmus, majd a szecesszió hullámain mindvégig hitelesnek, valószerűnek, plasztikusnak írják le a tudósítók, kritikusok. A nagy, teátrális tragédiák hősnői mellé a századforduló időszakától fölsorakoztak a „modern" nagyasszonyok. Nagyon fontosak voltak Jászainak és közönségének egyaránt a pódiumművész Petőfi-műsorai, szavalóestjei. A Petőfi-kultusz újraélesztésében játszott meghatározó szerepe okán a Petőfi Társaság is a tagjai közé választotta. Jászai előadásmódja a tudósítások szerint egyre természetesebbé vált, a 20. században már nem volt tapasztalható a későromantikus „öblögetés", a patetikus tempók és beszéddallam. A versekben a költőt kívánta megidézni, a szöveg születését, a lehető legtermészetesebb módon hangháttert adva a versmérték és a poétika képi vagy zenei eszközeihez.

A tolonc plakátja – Jászai Mari egyetlen fennmaradt filmje (1914)

Jászai nemcsak játszott és szavalt, hanem írt is pontosan elemző, mélyen látó és érző íróként. Nemcsak naplót és leveleket, de könyveket, cikkeket, tanulmányokat is. És olvasott – ötesztendős korától kezdve. S mert tudott németül, angolul, franciául, olaszul, görögül is, hát fordított. Például Ibsentől a *John Gabriel Borkmann*t (a Nemzeti Színház 1898-ban mutatta be). Minden érdekelte, a színház, az esztétika, a technika új csodái, a lélektan, a politika.

A BÚCSÚ – SAJÁT RENDEZÉSBEN

Jászai elkötelezettje volt a nemzeti színjátszásnak, s miután színháza egyik ideiglenességből a másikba zuhant a Paulay-korszak után, majd 1908-ban az 1837-ben megnyílt régi házat is el kellett hagyniuk, a bontás alatt álló első Nemzeti Színház köveiből megépíttette sírját a Kerepesi temetőben (ma Fiumei úti Nemzeti Sírkert). A halotti emlék 1913-tól várta a színésznőt (aki a szóbeszéd szerint többször kilátogatott leendő nyughelyére, s pikniket tartott ott, Jókai sírja közelében), s végül 1926. október 7-én délután lelt benne nyugalmat. A sírkő föliratát is maga szövegezte: „Jászai Mari volt míg élt, a ki itt, ím céljához ért … Ti ittátok be lelkem lángját, / régi szinházunk kedves kövei, / ti fogadjátok már ismerős életekbe / kilobbant poromat". A színésznő még a temetése rendjét is előre megtervezte, az „önkultusz-építésben" is alig akadt párja.

Az önerejére építő nő példája, Jászai Mari nem szép volt, de sugárzó. Ösztönös tehetség volt, de kezdettől önképzéssel fejlesztette tudását és képességeit, kiemelkedő lélektani realizmussal hitelesítette szerepeit, az antik hősnőket és Shakespeare történeti vagy fiktív figuráit épp úgy, mint a kortárs nőalakokat. Ugyanakkor nem formált sosem hétköznapi vagy értéktelen, érdektelen nőket – sem a színpadon, sem a civil életben. Ő volt a legtökéletesebb tragika.

Sirató Ildikó

fotók: OSZMI, OSZK

Jászai Mari maga tervezte saját síremlékét, amely a Fiumei Nemzeti Sírkertben áll

Híres szerepében – Médeia

Tökéletes, elégedetlen

„A színészetnek valamennyi művészetre szüksége van és valamire való színész meg is lopja valamennyit, mint a méh a mezők valamennyi virágát. De mikor én azt a szárnyas, büszke mondást a zászlómra írtam, szentírásnak tartottam, hozzá szabtam az életemet, nem csoda hát, hogy annak javarésze magammal való örökös elégedetlenséggel folyt le. Tökéletes akartam lenni és mindent akartam tudni."

részlet Jászai Mari *Egy színészlélek című írásából*

Mindenek fölött való színész

„Jászai Mari az a színésznő, aki mindig a valóság illúziójával hatott, bármilyen fenséges és nagyszerű volt is. Ő elhitette velünk, hogy való élet az, amit szemünk láttára végig él. Őszinte és egyszerű volt a maga módján. [...] Ő volt a mindenek fölött való színész. [...] Az örök színész, [...] abszolút színész volt ő, aki nappal igénytelenül öltözött, nem bánta, ha sokan csúnyának tartják, nem igyekezett tetszeni, nem törekedett arra, hogy mindenkit elbájoljon, meghódítson vagy elkápráztasson [...]. Szinte nőietlen volt rideg lelki magányában, lemondva a nőiesség ősi és örök vágyáról: tetszeni mindenkinek! Ő nappal nem akart tetszeni és nem akart ékes lenni. Minden erejét, képességét, akaratát a szerepei számára tartogatta" – írta a korszak jeles kritikusa, Schöpflin Aladár

Tízezrek búcsúztatták

A korabeli sajtóbeszámolók alapján így zajlott le a hosszú betegeskedés után elhunyt tragika temetése 1926. október 7-én.

Előbb a budai Szent János szanatóriumban ravatalozták fel, innen szállították át a Nemzeti Színház (Blaha Lujza tér) előcsarnokába. A színház kapuját 9 órakor nyitották ki, és délután kettőig lehetett leróni a kegyeletet. A babér-, pálma- és virágerdőtől övezett koporsó előtt több tízezer ember haladt el. A színésznő testét érckoporsóba helyezték, de az arcot az üvegablakon keresztül lehetett látni.

A délutáni szertartásra a Nemzeti Színház előcsarnokába külön jegyeket bocsátottak ki, amit a családtagok, barátok, meghívottak, a Nemzeti Színház tagjai és a színházi szakmai szervezetek képviselői a színház igazgatósági irodájában vehették át. A temetésen részt vett Jászai Mari egykori férje, az akkor már 86 éves Kassai Vidor is.

A koporsót a Nemzeti Színház 12 férfi tagja vitte ki a téren elhelyezett katafalkra. A meghívottak és a hatalmas tömeg előtt hangzottak el az emlékbeszédek, Klebelsberg Kunó kultuszminiszter mellett a Nemzeti Színház igazgatója, Hevesi Sándor is beszélt a koporsónál.

22

Tolnai Világlapja

Jászai Mari temetése

Gróf Klebelsberg Kunó kultuszminiszter gyászbeszédet mond Jászai Mari ravatala előtt

Jászai Mari halottas ágyán (Gardonyi felv.)

Jászai Marit, az elhunyt nagy magyar tragikát több mint százezer főnyi tömeg kísérte el utolsó útján. A Blaha Lujza téren, a Nemzeti Színház előtt felállított katafalknál a magyar társadalmi, politikai és művészi élet sok kiválósága búcsúzott a nagy halottól (Munkácsi és Kluger felv.)

A beszédek után, negyed öt körül a MÁV zenekara játszotta el a gyászindulót, és a gyászmenet a budapesti lovasrendőrök kíséretében elindult a Kerepesi úti temetőbe. A koszorúkat három kocsi szállította a halottas kocsi előtt.

A temetőbe délután fél hat körül érkezett meg a menet, amelynek élén az állami színházak műszaki személyzetének és a Magyarországi Artista Egyesületnek tagjai vonultak hatalmas zászlókkal, utánuk lovas díszszakasz haladt, majd a zenekar és a koszorúskocsik, őket követte a temetést végző papság, ez után gördült a gyászkocsi és végül a hatalmasra duzzadt menet. A temetés ideje alatt a Kerepesi úton gyakorlatilag megszűnt a közlekedés, az utat és a járdákat a gyászolók lepték el.

Az egyházi szertartás után újabb beszédek hangzottak el, majd a koporsót a sírba helyezték.

Száznégy ember közös története

Egy függöny, amely mesél – könyv a Nemzeti Színház díszfüggönyének születéséről

Száznégy hímző, tizenkét Életfa, hat év közös munka. A Nemzeti Színház nagyszínpadi díszfüggönyének történetében a népművészeti örökség, a kortárs iparművészet és a színházi mesterségek találkoznak. A most megjelent Egy függöny, amely mesél című kötet ennek a kivételes vállalkozásnak állít emléket: közel hozza a monumentális alkotás részleteit, és bemutatja azokat az embereket, akiknek tudása, türelme és kitartása nélkül nem születhetett volna meg.

A nézőtérről először az egész látszik. Az életfák ritmusa, a hímzett felületek gazdagsága, a színpadot betöltő kompozíció. A részletekhez már közelebb kellene lépni: egy levélhez, egy virághoz, az öltések finom különbségeihez. A függönykönyv ezt a közeledést teszi lehetővé. Lapjain a színházi térben egységként megmutatkozó mű újra történetekre bomlik: tervezői döntésekre, otthonokban készülő hímzésekre, hosszú utazásokra és a színpadon végzett összeállítás aprólékos munkájára.

ÉLETFA SZÜLETIK

A Nemzeti Színház kiadásában megjelent, fényképekkel gazdagon kísért kötet a gondolat megszületésétől a 2025. december 14-i ünnepélyes avatásig vezeti végig az olvasót. Hét fejezete a művészi koncepciót, a kivitelezést, a hagyomány és a technológia kapcsolatát, a hímzők közösségét és a színháztechnikai megvalósítást is bemutatja. Így a kész függöny mellett annak hosszú, sokszereplős születését is megismerhetjük.

A gondolat Vidnyánszky Attilának, a Nemzeti Színház vezérigazgatójának a nagyszínpadi tér megújítására irányuló elképzeléséből indult. A tervezés a trianoni centenáriumra készülve kapott határozott irányt: olyan alkotásnak kellett születnie, amely a magyar kultúra közös terét, a határokon átívelő összetartozást fejezi ki. A felkért textiltervező-iparművész, Kustán Melinda az életfa jelképében találta meg ennek vizuális alapját. A gyökér, a törzs és a lomb a múlt, a jelen és a jövő kapcsolatát idézi meg, miközben a fa a legkülönbözőbb kultúrákban is ismerős, gazdag jelentésű motívum.

A függönyön tizenkét életfa alkot ligetet. Különböző korú – sarjadó, növekedő, kiteljesedett és életük delelőjén túljutott – fák kerülnek egymás mellé. Lombjukat a Kárpát-medence tájegységeinek motívumai alkotják, törzsük honfoglalás kori ornamentikából merít. A tervező a különböző eredetű mintákat közös kompozícióba rendezte, hogy felismerhető maradt egyedi karakterük. Az újrarajzolt formák, az arányok és az ösz-

szehangolt színek révén a népi díszítőművészet öröksége kortás alkotásként a Nagyszínpad léptékében kelt új életre.

SZEMÉLYES KÖTŐDÉSEK ÉS KIHÍVÁSOK

A könyv egyik legfontosabb története: hogyan talált egymásra a terv és a megvalósításához szükséges tudás. Kustán Melinda arra törekedett, hogy a függönyön megjelenő 58 tájegység mindegyik mintáján olyan hímző dolgozzon, aki személyesen is kötődik ahhoz a vidékhez. Ajánlások, régi szakmai kapcsolatok, egyesületek és hímzőkörök segítségével szerveződött meg a száznégy fős közösség, amelynek legfiatalabb tagja huszonhárom, legidősebb tagja nyolcvanhét éves volt. Magyarországi, erdélyi, felvidéki, kárpátaljai, muravidéki és délvidéki otthonokban készültek a közös mű részletei. Minden hímző a családjában vagy közösségében örökölt tudását adta munkájához.

Az olvasó megismerheti, milyen figyelmet kívánt egyetlen motívum elkészítése. Egy-egy kézzel hímzett rész 270–740 munkaórát igényelt. A hímzők műhelyrajzok és részletes adatlapok alapján, egységesen biztosított fonalakkal dolgoztak, mégis minden munkán rajta maradt készítőjének kézjegye. Szó szerint is: a motívumokban apró monogramok rejtőznek. A nézőtérről észrevehetetlen jelek személyessé teszik a monumentális felületet. Ezért különösen fontos, hogy a kötet önálló fejezetben mutatja be a hímzőket. A portrék és a motívumok egymás mellé helyezésével arcot kapnak az alkotók; a függönytérkép pedig segít eligazodni a kész mű részletei között. A könyv lapozásakor egy-egy minta mögött kirajzolódik a hozzá kötődő emberi kapcsolat is. A hatéves munka idején családi események, örömök és veszteségek kísérték az alkotást. Voltak, akik már nem érhették meg a bemutatót. A kötet az ő jelenlétüket és munkájukat is őrzi.

A megvalósítást a világjárvány hosszú időre megakasztotta. Az idősebb mesterek védelme, a személyes találkozások elmaradása és az utazás nehézségei új feladatok elé állították a szervezőket. A könyv érzékelteti azt a háttérmunkát is, amely nélkül ez az összetett logisztikát igénylő alkotás nem születhetett volna meg: az egyeztetéseket, az anyagok és elkészült részletek szállítását, az ellenőrzéseket és az újratervezést. Bander Hajnalka projektvezető munkája, valamint a műszaki és kivitelező szakemberek közreműködése segítette ezt a folyamatot. Kustán Melinda munkanaplója mintegy 12700 órát rögzít: ennyi időt fordított a függöny tervezésére, kutatására, szervezésre és a megvalósításra.

HÍMZŐTŰTŐL A MESTERSÉGES INTELLIGENCIÁIG

A hagyomány és a korszerű technológia kapcsolatát külön fejezet tárgyalja. A kézi és a gépi hímzés, a kézi rajz és a digitális tervezés egymást kiegészítve szolgálta a kompozíció létrejöttét. A mesterséges intelligencia alkalmazásával a hagyományból elképzelt jövő is megszületett az egyik életfa lombján. A színházban azután újabb szakmai feladatok következtek. A hímzések súlya, merevsége, a textil viselkedése és mozgatása egyaránt befolyásolta a felszerelést. A kötet ezekbe a műhelytitkokba is beavat: megmutatja, mennyi pontos illesztésre és gyakorlati megoldásra volt szükség ahhoz, hogy a 167 négyzetméteres alkotás a Nagyszínpad működő díszfüggönyévé váljon.

A történet 2025 harmadik adventi vasárnapján megtartott avatásban sűrűsödött össze. A hímzők közül sokan családjukkal érkeztek, és ekkor láthatták együtt, teljes nagyságában azt, aminek addig egy-egy részletét ismerték. A fényképek ezt a találkozást is megőrzik: az alkotókét egymással és a közös művel. A könyv végére érve érthetővé válik, milyen hosszú út vezetett addig, hogy a különböző otthonokban készülő hímzések ugyanazon a színpadon találjanak helyet.

Az *Egy függöny, amely mesél* ehhez a látványhoz ad maradandó olvasmányt. A színházban távolról és talán csak pillanatokra megcsodálható alkotás részleteinél most elidőzhetünk, visszalapozhatunk egy-egy archoz, követhetjük a különböző motívumok útját. Amikor legközelebb felgördül a Nemzeti Színház díszfüggönye, az életfák mellett talán már azokat is látjuk, akik életre hívták őket.

SZITÁS ANETT

Egy függöny, amely mesél című könyv megvásárolható a Nemzeti Színház boltjában.

SZÍNHÁZNOVELLA

Krúdy Gyula

Árnyékból szőtt vendég

A jellemszínész Bolingbrooket játszotta és miután Bolingbrooke meghalt, Ercsei a Zöldfába ment sört inni.

A Zöldfa nem mindennapi hely volt. A társulattól nem is igen kultiválta más, mint a furcsa Ercsei. A korcsma majdnem a városon kívül volt és hosszú kocsiszínjében vásárosok aludtak szekereiken. Az igen hosszú épület lapos tetőjével és vasrácsos ablakaival leginkább siralomházhoz hasonlított, ahol betyárlegények búsulnak az akasztás előtt. Rongyos szolgáló a kúton, az ajtónál beteges, de dühös eb, a korcsmárosnét Fánninak hívták és még nem volt színházban életében. Ugyanezért nem is nagyon tisztelte Ercsei urat és komolyan megharagudott, ha a színész legyeskedett a köténye körül. A szeme könnyes lett és kis kövér ökleivel minden tréfán kívül arcul ütötte Ercseit. Fánni határszéli zsidólány volt egykor, az életről keveset tudott, sőt talán semmit. Kevés agyveleje megfeszült homloka mögött, midőn az üzlet aprólékos dolgait kellett elintézni. Egyébként spirituszszaga volt Fánninak, de a nyaka, válla, keble, karja olyan finom és gömbölyded volt, amilyent ritkán lehet látni. Göndörkés haja (véletlenül nem nyírták le) fehér nyakán, mint álomszerű, mesebeli növény repkedett. Szeszélyes figurái voltak itt a hajnövénynek. A jellemszínész oda szerette volna dugni az arcát, de nem nagyon lehetett.

Őszi este volt, a városon kívül a rétek köde fogadta Ercseit. Az út menti fák sajátságos hangon sziszegtek, majd kocsirobogás hallatszott a távolból és a ködben feltűnt a postakocsi.

A jellemszínész nemigen volt valami olvasott ember, de annyit mégis tudott, hogy postakocsin nem szokás manapság utazni. Pláne, olyanforma alakja volt a postakocsinak, mintha valamely régi angol képeskönyvből vágták volna ki. A kocsis háromszögletű kalapjában, fehér parókája alatt feszesen ült helyén, a hintó úszni látszott a köd felszínén, a lovaknak ellenben csak a fülük látszott. Hosszú fülük!... Az urak ilyen kocsin utaztak Angliában, amikor Shakespeare-t mentek nézni vidékről Londonba. A kocsiban még aludni is lehetett. A színház nem takarékoskodott a felvonásokkal. Hisz senki sem sietett.

A postakocsi már a Zöldfa udvarán állott, mire a jellemszínész gyalogosan bevergődött. Egyszerre a nevét hallotta említeni Ercsei úr; a postakocsiból egy fehér parókás, elegáns úriember intett aranyvégű pálcájával a színésznek.

– Ön az a színész, aki ma este meghalt? – kérdezte az előkelő, selyemkabátos úr.

– Szolgálatára.

– Nevem Bolingbrooke, kíváncsi voltam önre – folytatta az előkelő úriember. – Mindaddig, amíg meg nem hal, elég jól játszik. Hellyel-közzel magam is úgy cselekednék, mint ön. Csak azt nem tudom sohasem, hogy mit csinál mindig, amikor hátramegy a színpadra?... Igazán elment gyalog Londonból Walesbe? Mint én fiatalabb éveimben?

Ercsei már korábban levette a süvegét és ritkás fakó haját a szelekre bízta. Meghatott állásba helyezkedett a lord előtt, aki valamely varázslat folytán idekerült. Akárhogy jutott ide, egy bizonyos: Ercsei urat akarta játszani látni. Tehát már nem kellett csodálkozni az eseten.

– Tessék besétálni, lord úr – mormogta Ercsei.

– Nem tudom, hogy érdemes-e bemenni? – tanakodott Bolingbrooke.

– Ó igen, érdemes! – buzgólkodott Ercsei úr. – Én többnyire száraz kolbászt szoktam enni vöröshagymával és tetejébe sok bort öntök. De a gyönge gyomrúak részére is van itt valami. Szilva, magvaváló szilva. A primadonnánk, midőn egyszer itt volt, szilvával lakott jól.

Bolingbrooke gyorsan határozott.

– Ön derék fiúnak látszik, önnel maradok – mondá Ercsei úrnak. – Szeretnék mindenesetre közelebbről megismerkedni a művésszel, aki alakomat rendkívüli tökéllyel bemutatja a színpadon. Úgy érzem, mintha egy test volnék önnel. Bizonyosan rokonságban van lelkünk is. Mondja, hol született ön?

– Nagykátán – felelt Ercsei és kissé szégyenllette magát.

– Nézzük csak... Én Bolingbrookban születtem a déli Walesben. Talán a planétáink egyeztek. Az én csillagom a Szaturnusz.

– Az enyém is – felelt nyomban Ercsei és a kolbászból hatalmasan evett, meszelyszámra hajtogatta a fehérbort és Bolingbrooke-ot már legközelebbi rokonának vélte.

– Képzelje, lord, szerelmes vagyok! – mondta a vacsora végén a színész.

Bolingbrooke jóakarattal nevetett.

– Halljuk, kedves alteregóm, hogy és miképpen van ez a dolog?

A színész a vendégszobán keresztüllépkedő korcsmárosnéra mutatott.

– Háromszáz asszonnyal már elbántam életemben. Ez egyszer nem találom a kulcsot, vagy talán már igazán öreg lennék?

– A legjobb korban van – mormogta Bolingbrooke és furcsa metszésű, igen nagy golyójú szemével, amelyben mintegy völgyek és hegyek látszottak, szemügyre vette Fánnikát.

– Keleti asszony – dünnyögte. – Nagyon csodálkozom, kedves művészem, hogy keleti származású nőnél megáll, mint a nemes vadászló a vizesárok előtt, ha rosszul sarkantyúzzák. Bátran előre, fiam, hiszen e nők, akik keletről hozták magukkal vérüknek fűszerét, szemüknek tüzét és bőrüknek bársonyos puhaságát, ahhoz vannak szokva, hogy a férfiak erőszakkal elragadják őket. A keleti nő leginkább azt szereti, ha álarcos haramiák elrabolják a hegyszorosban.

– Tehát elraboljam? – kérdezte a jellemszínész.

– Természetesen... Bármelyik kastélyom nyitva álland az ön részére, művész úr. És a hölgy, kit társaságával kitüntet, a megfelelő tiszteletben részesül. Ó-Anglia lovagtermei, Anna királynő korabeli hálószobák a széles ággyal, amely külön szoba a szobában, önt várják, Ercsei úr. Most Isten önnel!

A selyemköntösű férfiú eltűnt a jellemszínész mellől, de hogy nem álom volt jelenléte, azt bizonyította a kerékrobogás, amely nemsokára fölhangzott az udvaron.

Ercsei egy darabig sajnálta, hogy a többi kollégáinak nem mutatta be barátját. Az efféle barátság mindig emeli az ember tekintélyét az éhenkórász színészeknél. Bolingbrooke! Csak ilyenkor tudódik ki, hogy mekkora úr egy valódi lord!

A száraz kolbász elfogyott. Ercsei becsattantotta a bicskáját és olyan meleg hangon, amilyen hangon csupán mint püspök vagy király szokott megszólalni, a menyecskéhez fordult.

– No hát most már hallotta a magáét. A nemes lord azt parancsolta, hogy elszöktessem. Bármelyik várába...

– Hallottam – felelt Fánni –, mert azért van fülem. Igen szívesen hagynám magam ellopni, de az uram vigyáz, éjjel töltött puska van az ágy mellé támasztva.

– A parancs parancs – mondá komoran Ercsei. – Tudom, hogy sok bajom lesz még magával Fánnika. Ezerszer megbánom, hogy egykor beleszerettem. Talán még boldogtalan is leszek. De engedelmeskedni kell atyai barátom, mondhatnám testvérem parancsának. Jöjjön velem, Fánni.

Megragadta az asszonynak a kezét.

– Búcsúzzzon! Gyorsan búcsúzzon el itt mindentől, megyünk Blackhouse-ba, a barátom kastélyába. Fehér lovak ropogtatják a jóféle abrakot és azt várják, hogy bennünket tovaragadjanak. Jöjjön, Fánni. Lehetséges, hogy már a püspök úr is vár, hogy összeadjon bennünket nagy orgonazúgás mellett.

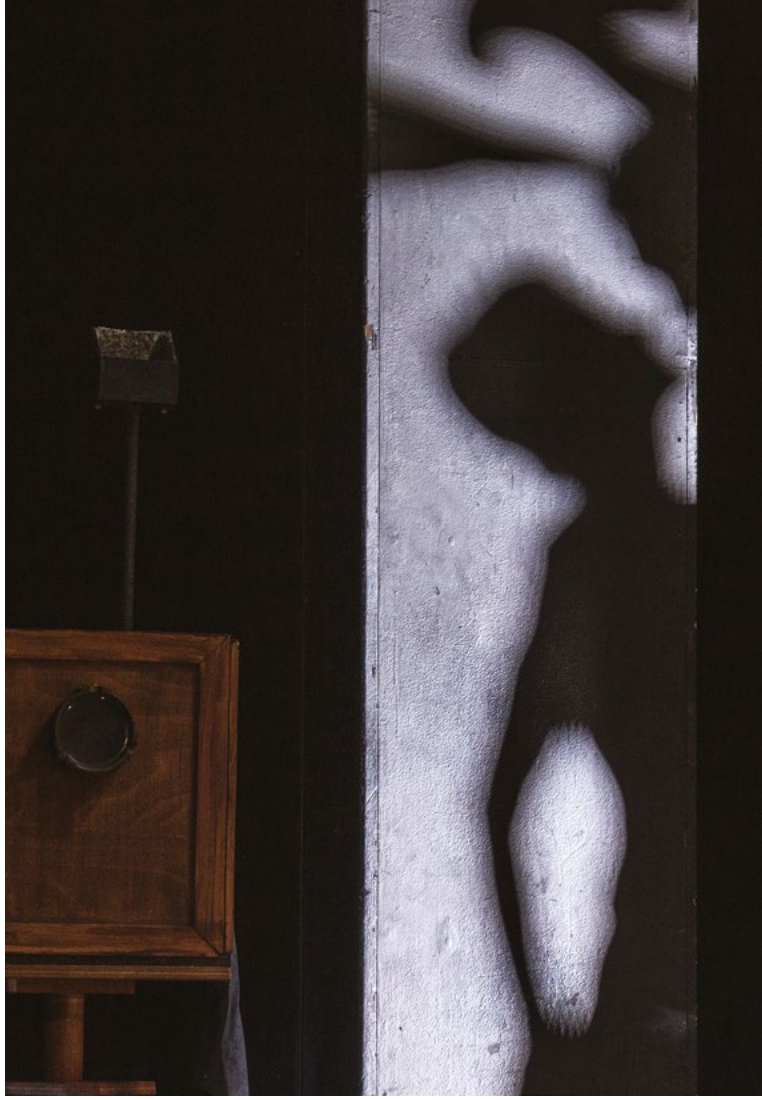

Eöri Szabó Zsolt fotója

Fánni megzavarodott e különös beszédektől, ledobta a kötényét és vállára hárászkendőt borított.

– Tehát menjünk – folytatta Ercsei. – Kár, hogy nincs itt valahol egy paripa a közelben, vagy legalábbis postakocsi, kénytelenek leszünk gyalogosan menni, pedig Blackhouse öt mérföldnyire van ide.

Fánni ezalatt szintén az ivószoba közepén állt és kipirult arccal várta a történendőket. Vajon mi minden következik e szép szavak után?

Ercsei viharosan fejébe nyomta sapkáját, meg újra levette...

– A király tehát nem akarja híven és odaadással fogadni baráti jobbomot? Az ármány kígyói lappanganak kebelében?... Lappanganak... Lappanganak...

Mintha a súgót kérte volna ebben a percben Ercsei, a híres jellemszínész az ivószoba sarkában, mert szerepét hirtelen elfelejtette. Töprengve szorította homlokára kezét és tekintete vad haraggal óhajtotta elfogni a kezdő szót a levegőben.

A sapkát végleg levette fejéről és összeráncolt homlokkal, dühösen ült vissza helyére. Észre sem vette, hogy az asszony a folytatásra vár. A szerepet elfelejtette.

OSZMI & BGM

AZ ORSZÁGOS SZÍNHÁZTÖRTÉNETI MÚZEUM ÉS INTÉZET (OSZMI) ÉS A BAJOR GIZI SZÍNÉSZMÚZEUM (BGM) PROGRAMJAI

KIÁLLÍTÁSOK

a kiállítások szerdától vasárnapig 10–18 óra között látogathatók | BGM | egy belépővel valamennyi kiállítás megtekinthető

1956-1989

A SZEMBENÁLLÁS NÉHÁNY SZÍNHÁZI ELŐADÁSA – példák Németh László Galileijétől Ivo Brešan Díszvacsora a temetkezési vállalatnál című művéig

PETŐFI, SZÍNHÁZ

A VÁNDORSZÍNÉSZETTŐL A KŐSZÍNHÁZAKIG Magyar nyelvű színjátszás Petőfi korában, 1823–1849

KULISSZÁK KÖZÖTT

PRÓBÁKTÓL A PREMIERIG Az állandó kiállítás a színházi alkotófolyamatot bemutatva vezeti végig a látogatót a magyar színháztörténet kiemelkedő pillanatain.

PROGRAMOK

MIKULÁSVÁRÓ MATINÉ

KÉZMŰVES FOGLALKOZÁSOK, BŐRÖNDMESÉK Elek Ányossal, találkozás a Mikulással.

december 6. – 9 óra 30 és 12 óra 30 között | Belépő: 2500 Ft (3 éves kor felett) | BGM

Regisztráció: bgm@oszmi.hu

ÜNNEPRE HANGOLÓDÁS

CAMILLE SAINT-SAËNS: AZ ÁLLATOK FARSANGJA – zenés bábetűdök Bartha Kata előadásában és kézműves foglalkozások.

december 19. – 15 - 18 óra | Belépő: 3000 Ft (3 éves kor felett) | BGM

Regisztráció: bgm@oszmi.hu

AZ ÉLETRE KELTETT ANYAG SZÍNHÁZA

30 ÉVES A LÁDAFIA BÁBSZÍNHÁZ – Mikor az ember rádöbben arra, hogy népmeséink titkon mennyi információt rejtenek világról, emberekről, életről, akkor megerősödik benne a gondolat, hogy nem szabad veszni hagyni őket. Igen ám, de hol vannak a fonók, hol vannak azok az összejövetelek ilyen-olyan munkákra, jelesebb napokra, ahol újra szárnyra lehetne ereszteni ezer éveken át mondott meséinket? A világ robog, s nem lesz már benne fonó, meghitt gyertyafényes közös munkálkodás, s az ehhez elengedhetetlenül hozzátartozó mesemondás.

Nincs más hátra, keresni kell egy helyet, ahol még összegyűlnek az emberek, s furmányos módon elébük lehet csempészni könyvlapokra lejegyzett, titkokat rejtő meséinket. Ezért választottam helyszínnek a vásárteret, s a színházi formák közül azt, amelyik számomra a legtöbb lehetőséget biztosítja a meséinket körülvevő világ minél gazdagabb megidézéséhez. Az életre keltett anyag színházát, a bábszínházat. (Néder Norbert vásári bábjátékos)

kurátor: Lovas Lilla, Simándi Katalin (OSZMI), társrendező: Néder Norbert

A múzeumi belépővel a Bajor Gizi Színészmúzeum állandó és időszaki tárlatai egyaránt megtekinthetők.
További információk és részletes program: www.oszmi.hu | facebook.com/oszmibp
OSZMI: 1013 Budapest, Krisztina krt. 57. | BGM: 1124 Budapest, Stromfeld Aurél út 16.

Dalpremier és szónokverseny

A magyar nyelv napja a Nemzetiben

Évek óta a Nemzeti Színház ad otthon a Kossuth-szónokverseny döntőjének, amelyen 16 és 30 év közötti fiataloknak az idén az 500 éve lezajlott mohácsi csata tárgyában kellett érvelniük és vitázniuk a magyar nyelv napján.

Az esemény a magyar nyelv fülbemászó dalának ősbemutatójával indult a Nemzeti Színház Akarsz-e játszani? együttesének előadásában (Katona Kinga ének, Battai Lili Lujza ének, Sipos Ilka hegedű, Juhász Péter elektromos gitár, Séra Dániel basszusgitár, Winkler Tamás Ábel dob). A dal szerzője – Balázs Géza ötlete nyomán – Hujber Szabolcs Artisjus-díjas szövegíró.

Az eseményt Czine Ágnes alkotmánybíró, egyetemi tanár nyitotta meg. Lőrincze Péter, a VOSZ címzetes társelnöke és Gózon Ákos, az Élet és Tudomány főszerkesztője értékelte a Múlt-Kor Alapítvány által kiadott *Jelentés a magyar nyelvről 2020–2025* című kötetet. Magyartanárdíjat kapott H. Tóth István nyelvész, egyetemi docens (Prágai Károly Egyetem) és Szilbekné Cseh Györgyi a győr-ménfőcsanaki Petőfi Sándor Általános Iskola igazgatója.

A Fordulópontok – Mohács 500 tematikájú 27. Kárpát-medencei Kossuth-szónokverseny három dobogósa Süle Olivér (Zalaegerszegi Zrínyi Miklós Gimnázium), Pásztor Zoltán (Szent István Gimnázium), Horhi Márta Dóra (ELTE) lett. A versenyt Pölcz Ádám (ELTE) és Török Ádám (Dunaszínház) vezette; a zsűri tagjai: Balázs Géza egyetemi tanár (SZFE), Czine Ágnes egyetemi tanár (KRE), Gózon Ákos újságíró (MMA), Kiss Róbert Richard Prima Primissima-díjas újságíró, egyetemi docens (Kodolányi János Egyetem), Minya Károly intézetigazgató (Nyíregyházi Egyetem) voltak.

Az esemény szervezői a Bolyai Műhely Alapítvány, a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága, a Magyar Nyelvstratégiai Kutatócsoport, az ELTE és a Nemzeti Színház.

Hujber Szabolcs

A magyar nyelv dala

(részlet)

Elmondanám,
a nyelvemen van,
ezernyi cikázó
gondolatban.

Semmit sem ér
a hasonlatom,
ha a múltunkat folyton egy
padon hagyom.

A kérdőjelnél
majd merre fordul
a következő perc,
ne ragozzuk túl.

Fülembe súgd
a titkaidat.
ha nem bírom el mind,
és másra marad,

néhány szót majd
el-elkapok,
meglékelem velük
a tegnapot.

REFRÉN:
Szó van a Földön sok millió,
de a miénk a legszebb
fülbevaló,
vágyakat, álmokat összerakó,
és ha elszakadunk,
ez az útravaló.

PROGRAMAJÁNLÓ

DEC. 4. | Fedák Sári

SZŰCS NELLI ESTJE » Fedák Sári volt „A" primadonna. Sztár Pesttől New Yorkig. Megjárta a siker csúcsait és a történelem poklát. Méltán ünnepelték, és méltatlanul félreállították.

mikor? hol?
december 4. – 19 óra • Bajor Gizi Szalon

DEC. 5., 30.| Magyar népmese háza

MESEELŐADÁSOK » **A Nemzeti Színház előadásai egy-egy magyar népmese világába repíti el a legkisebb nézőket.**

HALÁSZ JÓZSI » Mese az árva szegénylegényről, az aranyhalról, tündérkisasszonyról, sárkányokról, táltos csikóról és három próbatételről.

mikor? hol?
december 5., 30. – 11 óra • Kaszás Attila Terem

DEC. 10., 18. | Liliomfi

SZIGLIGETI EDE ÖRÖKZÖLD VÍGJÁTÉKA » vallomás a színház iránti szerelemről – ezúttal a Színház- és Filmművészeti Egyetem harmadéves diákjainak előadásában. A rendező Vidnyánszky Attila.

mikor? hol?
december 10., 18. – 19 óra • Kaszás Attila Terem

DEC 19. | Könyvbemutató

HAZATÉRÉS – SZÍNMŰVEK ESTERHÁZY JÁNOSRÓL » Kötetben jelentek meg a tragikus sorsú felvidéki politikus, Esterházy János (1901–1957) életéről szól drámák. A könyvbemutatón a Nemzeti Színházban bemutatott Hazatérés című dráma írója, Lukácsy György mellett egy másik szerző, Tóth Sándor, valamint Molnár Imre történész, Esterházy János életének kutatója, Tamási Orosz János, a kötet szerkesztője, illetve a Hazatérés című előadás főszereplője, Tóth László vesz részt.

mikor? hol?
december 19. – 18 óra • Nemzeti Színház, első emeleti társalgó

DEC. 27. | KONCERT

48. HOBO KARÁCSONY » Ebben az egyre gyűlölködőbb világban igazi örömet okoz, hogy ilyen sokadszor is együtt lehetek olyan emberekkel, akiket a zene szeretete hoz össze, és akik közül sokan, sokszor velem együtt ünnepelték a szeretet ünnepét, amit mindeddig még semmilyen hatalom nem tudott tönkre tenni. Mert a Szeretet a miénk. Olyan dalokat és verseket szeretnék előadni, amik ezt bizonyítják.

mikor? hol?

december 27. – 19 óra • Nagyszínpad

RÁHANGOLÓ, KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓ

RÁHANGOLÓ

Beavató beszélgetés az előadás előtt.

MARXTŐKÉJE

december 5. – 17 óra 45 | december 6. – 14 óra 15

KÖZÖNSÉGTALÁLKOZÓ

Találkozás és beszélgetés lehetősége alkotókkal az előadások után.

SZÍVEM KIRÁLYNŐJE

december 3.

CSÍKSOMLYÓI PASSIÓ

december 20.

KIÁLLÍTÁS

A TÖRTÉNELEM SZÍNPADÁN »

A magyar színjátszás a kommunista diktatúra árnyékában című kiállítás azoknak a színészeknek a sorsát mutatja be, akik 1947 és 1989 között a kommunista diktatúra idején politikai okokból mellőzést vagy üldöztetést szenvedtek el. A bemutatott életutak tanúságtételek is: hogyan válik a színház – és benne a színész – a hatalommal való konfliktus helyszínévé. Történeteken, levélrészleteken, visszaemlékezéseken keresztül ismerhetjük meg azokat a döntéseket, amelyek gyakran a szakmai ellehetetlenülés, a hallgatás vagy a száműzetés felé vezettek. A kiállítás arra kérdez rá, mit jelentett a művészi szabadság korlátozása, és kinek milyen árat kellett fizetni érte.

mikor? hol?

előadások előtt és a szünetekben
a Nemzeti Színház első emeleti
előcsarnokában

ACADEMIA

EGRI BORVIDÉKI BORVERSENY
EGER
ARANYÉREM

EGRI BORVIDÉK
LEGJOBB BOR
TOP 100
MAGYAR BOR
2025

LEGJOBB VÖRÖS HÁZASÍTÁS
TOP 100
MAGYAR BOR
2025

Az **Academia Birtok** csúcsbora az **Academia Egri Bikavér Grand Superior 2023.** Birtokunk zászlóshajója már bizonyított a Figyelő **TOP 100 Magyar Bor** megmérettetésen, ahol nem csupán az előkelő **3. helyezést** szerezte meg, de a **„Legjobb vörös házasítás"** és a **„Legjobb Egri borvidéki bor"** címet is kiérdemelte. Ebben az évben a **XXX. Egri Borvidéki Borverseny** szakma zsűrije is elismeréssel adózott a tételnek, és **aranyéremmel** jutalmazta.

Fedezze fel benne az egri terroir kivételes egyediségét. www.academiabirtok.hu

VÁLTSON BÉRLETET A 2026/2027-ES ÉVADRA IS!

Válasszon szabadbérleteink közül! Ön választhatja ki az előadást, a helyszínt, a helyet és az időpontot is!
Szabadbérleteinkben nagyszínpadi és stúdiószínpados előadásokat tetszése szerint választhat.

bérletvásárlás online: nemzetiszinhaz.jegy.hu/seasonticket

SZABADBÉRLETEK

A bérletek a Nemzeti Színház saját előadásaira használhatók fel, a szabad helyek függvényében két kategóriában.

FEDÁK SÁRI bérlet
(3 szabadjegyet tartalmaz, amely beváltható 3 különböző előadásra)

I. kategória (zsöllye és balkon 1. sor): **11 900 Ft**
II. kategória (balkon 2. sortól és karzat): **9900 Ft**

TÖRŐCSIK MARI páros bérlet (2 fő részére)
(6 szabadjegyet tartalmaz, amely beváltható 3 különböző előadásra)

I. kategória (zsöllye és balkon 1. sor): **22 900 Ft**
II. kategória (balkon 2. sortól és karzat): **18 900 Ft**

DIÁK- ÉS PEDAGÓGUSBÉRLETEK

A bérletek a Nemzeti Színház saját előadásaira használhatók fel, a szabad helyek függvényében a II. kategóriában (balkon 2. sortól és karzat).
A diák- és pedagógusbérleteket kizárólag személyesen lehet megvásárolni, a kedvezményre jogosító igazolványok felmutatásával:

LATINOVITS ZOLTÁN diákbérlet
(3 szabadjegyet tartalmaz, amely beváltható 3 különböző előadásra)

II. kategória (balkon 2. sortól és karzat): **8000 Ft**

MADÁCH IMRE pedagógus bérlet
(3 szabadjegyet tartalmaz, amely beváltható 3 különböző előadásra)

II. kategória (balkon 2. sortól és karzat): **8000 Ft**

VÁLASZTHATÓ ELŐADÁSOK LISTÁJA

NAGYSZÍNPAD | Fjodor Dosztojevszkij: **ÖRDÖGÖK** • **A BODROGI – EGY ESTE BODROGI GYULÁVAL** • Tóth Ede: **A FALU ROSSZA** • Vörösmarty Mihály – Szarka Tamás: **CSONGOR ÉS TÜNDE** • Karl Marx műve alapján: **MARXTŐKÉJE** • Szarka Tamás: **ESTHAJNAL** • Vecsei H. Miklós és a QJÚB: **ÁZOTT HAJÁBAN HÉT HALOTT BOGÁR RAGYOG** • Mihail Bulgakov: **A MESTER ÉS MARGARITA** • **CSÍKSOMLYÓI PASSIÓ** • Molière: **DON JUAN** • Katona József: **BÁNK BÁN** • Gárdonyi Géza – Zalán Tibor: **EGRI CSILLAGOK** • Petőfi Sándor: **JÁNOS VITÉZ** • Kirill Fokin: **KING LEAR SHOW** • Sarkadi – Fábri – Nádasy – Zs. Vincze: **KÖRHINTA** • William Shakespeare: **RÓMEÓ ÉS JÚLIA**

STÚDIÓSZÍNPADOK | Kirill Fokin: **NYIZSINSZKIJÉK** • Sánta Ferenc: **AZ ÖTÖDIK PECSÉT** • Szigligeti Ede: **LILIOMFI** • **VOLT EGYSZER EGY…** • Nichola McAuliffe: **A SZÍVEM KIRÁLYNŐJE** • Thornton Wilder: **A MI KIS VÁROSUNK** • Gogol nyomán: **~~REVIZOR~~ PEBI3OP** • Bertolt Brecht: **A KAUKÁZUSI KRÉTAKÖR** • Molnár Ferenc: **EGY, KETTŐ, HÁROM – AZ IBOLYA** • Szergej Medvegyev: **FODRÁSZNŐ** • Sík Sándor: **ISTVÁN KIRÁLY** • Tamási Áron: **TÜNDÖKLŐ JEROMOS** • Örkény István: **MACSKAJÁTÉK** • Molnár Ferenc: **LILIOM** • Örkény István: **TÓTÉK** • Nyikolaj Erdman: **AZ ÖNGYILKOS** • Hubay Miklós: **ŐK TUDJÁK, MI A SZERELEM** • Lukácsy György: **HAZATÉRÉS** • Petőfi Sándor: **A HELYSÉG KALAPÁCSA** • Anton Csehov: **EGYFELVONÁSOS KOMÉDIÁK** • Földes László Hobo előadásai: **TÚLÉLŐ TRALLALLA, MEDVEVÁRA, TUDOD, HOGY NINCS BOCSÁNAT, AZ UTCAZENÉSZ** • Berecz András önálló estjei: **ISTEN BOLONDJA, TEREMTÉS, SÍP ÉS LANT, A NAGY VEREKEDÉS, MESE A MESÉRŐL, KŐKERTBEN LILIOM** • Szűcs Nelli önálló estje: **FEDÁK SÁRI** • Polyák Anita önálló estje: **SZÍVEMNEK GYÖNGYHÁZA** • A Magyar Népmese Háza: **TIZENKÉT VARJÚ, HALÁSZ JÓZSI, VALAHA MADARAK VOLTUNK, FEHÉRLÓFIA, A SZEGÉNY EMBER ÉS A BUTA ÖRDÖGÖK, RÓZSA ÉS IBOLYA**

» Minden bérletünk úgynevezett szabadbérlet, amelyek közvetlen belépésre nem jogosítanak, a bérleteket minden esetben jegyre kell váltani. A bérletek a Nemzeti Színház saját előadásaira használhatók fel, a bérletre vonatkozó jegyár kategóriáktól függően, a szabad helyek függvényében.

» Bérletet nem váltunk vissza, a bérletre kiváltott jegyet csak az előadás elmaradása esetén váltjuk vissza. Bérleteink a 2026/27-es évadban, az évad utolsó előadásáig használhatók fel, készpénzre nem válthatók. A bérlet névre szól, de szabadon ajándékozható és átruházható.

» A bérletek jegyre váltásának módja:

Online: kattintson a QR-kódra, vagy személyesen a Nemzeti Színház pénztárában. (cím, nyitvatartás az 5. oldalon)

vissza a tartalomjegyzékhez »

HAVI MŰSOR

Kaszás Attila Terem	**3**	Cs	19:00	**Szívem királynője**	Nichola McAuliffe I *** közönségtalálkozó**
Gobbi Hilda Színpad	**4**	P	19:00	**Tiltott gyümölcs, avagy a 31 dosszié**	Földes László Hobo I **PREMIER**
Bajor Gizi Szalon	**4**	P	19:00	**Fedák Sári**	Szűcs Nelli önálló estje
Nagyszínpad	**5**	Szo	18:30	**Marxtőkéje**	Karl Marx műve alapján I angol felirattal! I *** ráhangoló tárlatvezetés**
Kaszás Attila Terem	**5**	Szo	11:00	**Halász Józsi**	Magyar Népmese Háza
Nagyszínpad	**6**	V	15:00	**Marxtőkéje**	Karl Marx műve alapján I *** ráhangoló tárlatvezetés**
Gobbi Hilda Színpad	**6**	V	19:00	**Nap-lopó**	Berecz András ének- és mesemondó estje
Kaszás Attila Terem	**6**	V	11:00	**Halász Józsi**	Magyar Népmese Háza
Nagyszínpad	**9**	Sze	14:00	**Csongor és Tünde**	Vörösmarty Mihály – Szarka Tamás
Gobbi Hilda Színpad	**9**	Sze	19:00	**Egy, kettő, három - Az ibolya**	Molnár Ferenc
Nagyszínpad	**10**	Cs	11:00	**Csongor és Tünde**	Vörösmarty Mihály – Szarka Tamás
Gobbi Hilda Színpad	**10**	Cs	19:00	**Egy, kettő, három - Az ibolya**	Molnár Ferenc
Kaszás Attila Terem	**10**	Cs	19:00	**Liliomfi**	Szigligeti Ede I a Színház- és Filmművészeti Egyetem viszgaelőadása
Nagyszínpad	**11**	P	11:00	**Csongor és Tünde**	Vörösmarty Mihály – Szarka Tamás
Kaszás Attila Terem	**11**	P	19:00	**Az öngyilkos**	Nyikolaj Erdman
Nagyszínpad	**12**	Szo	19:00	**A Mester és Margarita**	Mihail Bulgakov I angol felirattal
Nagyszínpad	**13**	V	19:00	**A Mester és Margarita**	Mihail Bulgakov
Gobbi Hilda Színpad	**13**	V	19:00	**~~Revizor~~ Ревизор**	Gogol nyomán
Nagyszínpad	**16**	Sze	15:00	**Bánk bán**	Katona József
Gobbi Hilda Színpad	**16**	Sze	19:00	**Tiltott gyümölcs, avagy a 31 dosszié**	Földes László Hobo
Kaszás Attila Terem	**16**	Sze	19:00	**Szívem királynője**	Nichola McAuliff
Gobbi Hilda Színpad	**17**	Cs	19:00	**A mi kis városunk**	Thornton Wilder
Kaszás Attila Terem	**18**	P	19:00	**Liliomfi**	Szigligeti Ede I SZFE viszgaelőadása
Nagyszínpad	**19**	Szo	19:00	**Csíksomlyói passió**	18. századi ferences iskoladrámák és Szőcs Géza Passió című műve alapján
Nagyszínpad	**20**	V	15:00	**Csíksomlyói passió**	18. századi ferences iskoladrámák és Szőcs Géza Passió című műve alapján I audionarrációval I *** közönségtalálkozó**
Gobbi Hilda Színpad	**20**	V	19:00	**~~Revizor~~ Ревизор**	Gogol nyomán

* a **ráhangolóra** az előadások kezdete előtt 45 perccel, a **közönségtalálkozóra** az előadások után várjuk az érdeklődőket!

A *Halász Józsi* 8, a *Bánk bán*, a *Fodrásznő* 14, a *~~Revizor~~ Ревизор*, a *Marxtőkéje* 16 éven felülieknek ajánlott!

Kísérőrendezvényeinkről a **49.** oldalon tájékozódhatnak. | A műsorváltoztatás jogát a színház fenntartja

2026. DECEMBER

Nagyszínpad	**27**	V	19:00	**48. Hobo karácsony**	
Gobbi Hilda Színpad	**27**	V	15:00	**A mi kis városunk**	Thornton Wilder
Gobbi Hilda Színpad	**28**	H	19:00	**Fodrásznő**	Szergej Medvegyev
Kaszás Attila Terem	**28**	H	11:00	**Valaha madarak voltunk**	Magyar Népmese Háza
Nagyszínpad	**29**	K	19:00	**Esthajnal**	Szarka Tamás I angol felirattal
Nagyszínpad	**30**	Sze	19:00	**Esthajnal**	Szarka Tamás
Kaszás Attila Terem	**30**	Sze	11:00	**Halász Józsi**	Magyar Népmese Háza

Jelenet
a Bánk bán című
előadásból
| fotó: Eöri Szabó Zsolt

VÁSÁROLJON ONLINE SZÍNHÁZJEGYET A NEMZETI SZÍNHÁZ ELŐADÁSAIRA!

vissza a tartalomjegyzékhez »

A BROADWAY EVENT BEMUTATJA

HOBO

48. KARÁCSONY

DECEMBER 27.

NEMZETI SZÍNHÁZ

BROADWAY.HU

Rock 1

NEMZETI SZÍNHÁZ
1837
A NEMZET SZÍNHÁZA

VÁRJA KEDVES NÉZŐINKET A NEMZETI SZÍNHÁZ AJÁNDÉKBOLTJA,

A CSORTOS GYULA AJÁNDÉKTÁR!

NYITVATARTÁS

A Csortos Gyula Ajándéktár már fél órával az előadás megkezdése előtt várja az érdeklődőket a Nemzeti Színház főbejárati szintjén.

Kulturális és Innovációs Minisztérium
Nemzeti Kulturális Alap
ORIGO
NEMZETI
szcenárium művészeti folyóirat
MITEM
nemzetiszinhaz.hu
/ nemzetiszinhaz

A Nemzeti Magazin
az interneten:
www.nemzetiszinhaz.hu

Évzáró előadás – Esthajnal | fotó: Ilovszky Béla

PREMIER

Hobo: **TILTOTT GYÜMÖLCS, AVAGY 31 DOSSZIÉ** | Berecz András új estje: **NAP-LOPÓ**

DECEMBERI ELŐADÁSOK

Nichola McAuliffe: **SZÍVEM KIRÁLYNŐJE** | Szűcs Nelli önálló estje: **FEDÁK SÁRI** | Magyar Népmese Háza: **HALÁSZ JÓZSI** | Vörösmarty Mihály – Szarka Tamás: **CSONGOR ÉS TÜNDE** | Molnár Ferenc: **EGY, KETTŐ, HÁROM – AZ IBOLYA** | Szigligeti Ede: **LILIOMFI** | Nyikolaj Erdman: **AZ ÖNGYILKOS** | Mihail Bulgakov: **A MESTER ÉS MARGARITA** | Gogol nyomán: **~~REVIZOR~~ PEBI3OP** | Katona József: **BÁNK BÁN** | Thornton Wilder: **A MI KIS VÁROSUNK** | 18. századi ferences iskoladrámák és Szőcs Géza *Passió* című műve alapján: **CSÍKSOMLYÓI PASSIÓ** | Hobo: **KARÁCSONY** | Szergej Medvegyev: **FODRÁSZNŐ** | Szarka Tamás: **ESTHAJNAL**

NEMZETI SZÍNHÁZ
1837